

**VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA**

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

**Daň z nemovitostí a místní poplatky jako součást příjmů rozpočtu obce
Property Tax and Local Taxes as Part of the Municipal Budget Revenues**

Student: Pavla Ovčářiová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jiřina Krajčová

Ostrava 2013

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Pavla Ovčářiová**
Studijní program: **N5208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **6202T049 Účetnictví a daně**
Specializace: **00 Účetnictví a daně**
Téma: **Daň z nemovitostí a místní poplatky jako součást příjmů rozpočtu obce**
Property Tax and Local Taxes as Part of the Municipal Budget Revenues

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Hospodaření obcí v České republice
 3. Obecné vymezení daně z nemovitostí a místních poplatků
 4. Analýza daně z nemovitostí a místních poplatků v obci
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

MÁČE, Miroslav. *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu*. Praha: Graca Publishing, 2012. 640 s. ISBN 978-80-247-3637-2.
PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jiřina Krajčová**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 26.04.2013

Ing. Jana Hacíková, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně. Přílohy č. 5 a 6, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 23.4.2013

Podpis Branová

Obsah:

1 Úvod	5
2 Hospodaření obcí v České republice	6
2.1 Charakteristika obcí	7
2.1.1 Právní úprava a funkce obcí	7
2.1.2 Druhy obcí v České republice	8
2.1.3 Orgány obcí a jejich činnosti	9
2.1.4 Financování obcí	12
2.1.5 Rozpočty obcí	16
2.1.6 Kontrola hospodaření obcí	16
3 Obecné vymezení daně z nemovitostí a místních poplatků	18
3.1 Obecné vymezení a právní úprava daně z nemovitostí	18
3.1.1 Daň z pozemků	19
3.1.2 Daň ze staveb	24
3.1.3 Místní koeficient	29
3.1.4 Výpočet daně z nemovitostí	29
3.1.5 Podání daňového přiznání a placení daně z nemovitostí	30
3.1.6 Spoluvlastnictví	31
3.1.7 Účtování daně z nemovitostí	31
3.1.8 Změny u daně z nemovitostí v roce 2013	32
3.2 Obecné vymezení a právní úprava místních poplatků	32
3.2.1 Druhy místních poplatků	34
3.2.2 Některá společná ustanovení	44
3.2.3 Obecně závazná vyhláška k místním poplatkům	44
3.2.4 Účtování místních poplatků	45
3.2.5 Novela zákona o místních poplatcích	45
4 Analýza daně z nemovitostí a místních poplatků v obci	46
4.1 Základní údaje o obci Hnojník	46
4.2 Stručná historie obce Hnojník	47
4.3 Příjmy a výdaje obce Hnojník za období let 2008 – 2012	47
4.3.1 Analýza daně z nemovitostí v obci za období let 2008 – 2012	50
4.3.2 Analýza místních poplatků v obci za období let 2008 – 2012	53
4.4 Zhodnocení daně z nemovitostí v obci Hnojník	62

4.5 Zhodnocení místních poplatků v obci Hnojník	66
5. Závěr	69
Seznam použité literatury	71
Seznam zkratek	75
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
Seznam příloh	
Přílohy	

1 Úvod

Diplomová práce se zabývá tématem problematiky daně z nemovitostí a místních poplatků jako součástí příjmů rozpočtu obce. Daň z nemovitostí a místní poplatky jsou nedílnou součástí daňových příjmů obcí, kterými obec zatěžuje své občany. Obce mohou velikosti těchto dvou příjmů určitým způsobem ovlivňovat ať už ve větším či menším rozsahu. Vždy se ale musí řídit zákony, které se k těmto příjmům vztahují.

Cílem práce je ověření zda a jakou měrou obce v praxi využívají možnosti ovlivnit výši daně z nemovitostí a místních poplatků a také, jak se tyto příjmy podílejí na celkových příjmech konkrétní obce, případně jakou tvoří část daňových příjmů rozpočtu obce. Cílem je rovněž na vzoru konkrétní obce zjistit, zda se obec může o tyto dva daňové příjmy plně finančně opřít, jinak řečeno, zda jsou schopny tvořit hlavní pilíř rozpočtu obce.

Začátek práce je zaměřen na charakteristiku hospodaření obcí v České republice z hlediska právních předpisů České republiky. Nejdříve je stručně popsána územní samospráva a postavení obcí v České republice. Dále jsou popsány jednotlivé funkce obcí a legislativa, která se problematikou obcí zabývá. V této kapitole je také rozebráno nejčastější členění obcí v České republice dle odborných publikací. Kapitola je rovněž zaměřena na jednotlivé orgány obcí a jejich činnosti a funkce, které jsou oprávněny vykonávat. Kromě toho je zde blíže specifikováno financování obcí v České republice pomocí příjmů a výdajů, které jsou rozděleny do jednotlivých kategorií. Kapitola se zmiňuje i o sestavování rozpočtů obcí a kontrole hospodaření.

Další kapitola se zabývá podrobnější charakteristikou dvou daňových příjmů, o nichž tato práce pojednává a to daní z nemovitostí a místními poplatky. U daně z nemovitostí se vychází zejména ze zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů a kapitola popisuje jednotlivé části této daně včetně společných ustanovení. Kapitola blíže specifikuje také placení této daně, její účtování a novinky pro rok 2013, které se jí týkají. Obsah druhé části této kapitoly je věnován místním poplatkům. Zaměřuje se zejména na bližší charakteristiku jednotlivých druhů místních poplatků, jejichž výčet lze nalézt v zákoně č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Stručně se zabývá také vydáváním obecně závazných vyhlášek k místním poplatkům. Závěr této kapitoly se soustředí na příklady účtování místních poplatků a je zde zmíněna i novela zákona o místních poplatcích.

Poslední kapitola je věnována analýze daně z nemovitostí a místních poplatků v konkrétní obci Hnojník, která se nachází v Moravskoslezském kraji.

2 Hospodaření obcí v České republice

V České republice patří obce mezi základní územní samosprávné celky. Co ale vůbec pojem územní samosprávný celek znamená, jaká je jeho funkce a jakými znaky se vyznačují základní územně samosprávné celky obce? To bude mimo jiné předmětem této kapitoly, kde se pokusíme na tyto a další otázky nalézt odpověď.

Základním právním předpisem územních samosprávních celků je zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Územní samospráva je samostatný funkční celek, který je vymezen určitým prostorem a má pravomoc samostatného rozhodování v otázkách, které se ho týkají. Územní samosprávy mají vlastní strukturu a jsou řízeny za pomoci svých vlastních orgánů, které si zřizují.

Dalším charakteristickým rysem územní samosprávy jsou občané, kteří žijí na jejím území a kromě fyzických osob to mohou být i osoby právnické např. firmy, které mají velký vliv na ekonomický potenciál dané územní samosprávy. Územní samospráva se snaží zejména o ekonomický rozvoj svého území a to tím, že např. vytváří příznivější podmínky pro podnikatele (Peková, 2011).

V České republice existují 2 druhy územní samosprávy a to **základní územní samosprávné celky**, mezi něž patří např. obce či města nebo **vyšší územní samosprávné celky** jako jsou kraje.

Územní samosprávy mají podle základního členění dvě základní funkce. Patří mezi ně **samostatná funkce**, kdy má stát pravomoc zasahovat do funkce územní samosprávy **pouze** v rozsahu vymezeném příslušnými zákony. A druhou hlavní funkcí je pak **přenesená působnost**, kdy mají územní samosprávy pověření od státu k vykonávání státní správy. Územní samosprávy mohou mít buď obě tyto funkce, nebo pouze jednu z nich. Od toho se následně odvíjí objem výdajů jednotlivých rozpočtů územních samosprávních celků. V České republice jsou praktikovány obě tyto základní funkce najednou tzv. smíšený systém. Tyto základní funkce budou podrobněji rozebrány až v podkapitole právní úprava a funkce obcí.

Další důležitou funkcí územní samosprávy je taktéž funkce ekonomická. „*Ekonomická funkce územní samosprávy souvisí s potřebou zmírňovat lokální či regionální projevy tržního selhání,*“ jak tvrdí Peková ¹⁾(2011, s. 24). Mimo tyto zmíněné funkce je jedním z hlavních úkolů územní samosprávy především zajistit občanům dostatek veřejných statků.

¹⁾ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

2.1 Charakteristika obcí

Obec je právnickou osobou a patří mezi základní územní samosprávné celky. Samotné obce vznikly teprve v roce 1850 během období reforem. Základním stavebním kamenem obce je její obyvatelstvo. „*Obyvatelstvo, které společně užívá vymezené katastrální území v hranicích obce a které má právo na samosprávu zakotvenou v ústavě,*“ jak tvrdí Peková²⁾ (2011, s. 341). Občanem obce je fyzická osoba nahlášená k trvalému pobytu v dané obci. Občan obce musí být zároveň i státním občanem České republiky. Občané se také podílí na chodu obce a to buď **přímo** vyjádřením svého názoru na schůzích obce, prostřednictvím referenda atd., nebo **nepřímo** tím, že chodí k volbám a sami zvolí do zastupitelstva obce osoby, které budou následně zodpovědné za činnost obce (Peková, 2011).

Jedním z hlavních úkolů obce je tedy dbát o své občany a starat se o všeobecný rozvoj obce. Mimo jiné ale také hájí veřejné zájmy státu. Obce hospodaří se svým majetkem, vykazují své vlastní příjmy a jednají pod svým jménem. Mají povinnost vést účetnictví v plném rozsahu. Každoročně sestavují rozpočty, podle kterých se následně snaží řídit. Pokud jde o hospodaření obce, pak má obec povinnost starat se o svůj majetek např. tím, že nebude ničen, ale bude hospodárně využíván. Obec by měla svůj majetek ochránit před různými vlivy, ať už přírodními nebo lidskými. Obec má zakázáno ručit za závazky fyzických a právnických osob, kromě případů vyznačených v zákoně o obcích. Pokud by obec měla zájem prodávat, pronajímat, darovat či jinak využívat svůj majetek, musí to následně zveřejnit na úřední desce obecního úřadu. Pokud by se ale jednalo o pronájem bytů, hrobových míst, pronájem právnické osobě zřízené obcí nebo pronájem na méně než 30 dní, pak povinnost zveřejňování neplatí.

2.1.1 Právní úprava a funkce obcí

Obce se řídí především zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Z úvodu druhé kapitoly vyplývá, že u obcí jako jednoho z druhů územní samosprávy, existují dva základní druhy funkcí, kdy obce vždy vykonávají funkci samostatnou a k tomu mohou vykonávat i přenesenou funkci neboli přenesenou působnost.

Samostatná funkce obce neboli **samostatná působnost** znamená, že stát nemá ve většině případů pravomoc zasahovat do záležitostí obce. Obce jednají a rozhodují samostatně prostřednictvím zastupitelstva obce a výhradně v zákonem vymezených situacích do jejich

²⁾ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

působnosti může zasáhnout stát. Mezi samostatnou funkci můžeme zařadit např. schvalování rozpočtu obce, vydávání obecně závazných vyhlášek, vyhlašování referenda, rozhodování o názvech ulic v obci, volba i odvolání starosty a dalších členů zastupitelstva, zřizování příspěvkových organizací v souvislosti se zajištěním veřejných statků, zřizování jiných právnických osob a mnoho dalších funkcí, jejichž výčet lze nalézt v zákoně o obcích. Při vykonávání samostatné působnosti jsou si všechny obce rovny.

Další funkcí je **přenesená působnost**, kdy mají územní samosprávy pověření od státu k vykonávání státní správy, neboli obce vykonávají povinnosti, které jim stát udělí. K tomuto účelu dostávají obce od státu příspěvky. Dalo by se také říci, že částečně vykonává stát státní správu pomocí úředníků pracujících na jednotlivých obcích. Mezi přenesenou působnost můžeme zařadit např. vydávání státních nařízení, ale hlavně vykonávání veřejné správy. Na rozdíl od samostatné působnosti, kde jsou si všechny obce rovny, jsou u přenesené působnosti rozlišeny obce na obce **základního rozsahu**, jejichž funkcí je např. evidování obyvatel obce, dále na obce **rozsahu pověřeného obecního úřadu**, které např. mohou vydávat stavební povolení a v neposlední řadě na obce **rozsahu obecního úřadu s rozšířenou působností**, v jejichž kompetencích je vydávání průkazů totožnosti např. pasů nebo občanských průkazů.

2.1.2 Druhy obcí v České republice

V odborných publikacích lze nalézt různá členění obcí. V dalších částech textu této kapitoly se však budeme zabývat už jen klasickými obcemi, které nejsou městem. Mezi nejčastěji vyskytované druhy obcí patří:

- a) **obce** – takto se označují zpravidla malé obce, které nejsou městem. Mohou být případně tvořeny i několika menšími vesnicemi a okolím.
- b) **obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností** – tyto obce bývají též často označovány jako obce II. a III. stupně. Ve skutečnosti se ale často jedná o města. Tyto obce mají povolení k vykonávání státní správy ve větším rozsahu ve srovnání s ostatními obcemi.
- c) **města** – zpravidla nad 3 000 obyvatel, ale existují i města s menším počtem obyvatel. Titul města bývá udělován předsedou Poslanecké sněmovny na návrh obce.
- d) **městys** – historický titul, který byl zrušen, ale v roce 2006 znovu obnoven.
- e) **statutární město** – druh města, kdy je jeho území prostřednictvím obecně závazné vyhlášky ještě rozděleno na městské části nebo městské obvody. Jsou jimi např. Plzeň, Ostrava, Pardubice a další města.

f) **hlavní město Praha** – Praha je určitým druhem statutárního města, které upravuje samostatný zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů. Praha se člení na několik městských částí.

2.1.3 Orgány obcí a jejich činnosti

Jednotlivými orgány obcí se zabývají § 67 až § 116 zákona o obcích. Základním orgánem obce je **zastupitelstvo obce**, jehož prostřednictvím je obec spravována. Mezi ostatní hlavní orgány obce patří **rada obce**, **starosta**, **obecní úřad**, zvláštní orgány obce, případně komise.

Zastupitelstvo obce

V zákoně o obcích se zastupitelstvem zabývají § 67 až § 98. Zastupitelstvo je hlavním orgánem v oblasti samosprávy, rozhoduje prostřednictvím usnesení a v jeho pravomoci je i možnost přijímání obecně závazných vyhlášek. Aby bylo usnesení obce platné, musí souhlasit nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva. Zasedání zastupitelstva by se mělo konat alespoň jednou za 3 měsíce a samotné zasedání řídí starosta obce. O průběhu zasedání se sepisuje zápis, který musí podepsat starosta obce, místostarosta a další. Rozhodnutí zastupitelstva je následně uskutečněno prostřednictvím rady obce. Může se ale stát, že v obci nebyla rada zvolena a některé její funkce jako je vydávání nařízení, vykonává zastupitelstvo.

Zastupitelstvo se skládá z jednotlivých členů. Tito členové bývají povinně přítomni na zasedání zastupitelstva. Účastní se i zasedání jiných orgánů obce, pokud jsou jejich členy. Členové zastupitelstva dále musí plnit jednotlivé jim uložené úkoly a na prvním místě by u nich měla být starost o občany obce a jejich zájmy. Přibližný počet členů zastupitelstva je stanoven podle zákona o obcích. Počet členů vychází zejména z velikosti obce dle počtu obyvatel a rozlohy území, jak lze vyčíst z **Tab. 2.1**.

Tab. 2.1 – Stanovení počtu členů zastupitelstva

Počet obyvatel obce	Počet členů
do 500 obyvatel	5 až 15 členů
nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů

Zdroj: Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Členové zastupitelstva jsou voleni za pomoci hlasování a jejich funkce je veřejná. Mezi pravomoci jednotlivých členů zastupitelstva patří např. předkládání návrhů k projednání zastupitelstvu, radě obce nebo výborům, dále vznášení připomínek, dotazů, případně podnětů a také právo na informace související s výkonem jejich funkce. Jednotlivým zastupitelům jsou vypláceny odměny z obecního rozpočtu. Způsob stanovování odměn je stanoven v zákoně.

Stejně jako je funkce zastupitelů veřejná, tak i jednotlivá zasedání zastupitelstva jsou veřejně přístupná široké veřejnosti. **V oblasti samostatné působnosti** obce patří mezi pravomoci zastupitelstva např. volba starosty, místostarosty, případně dalších členů rady obce z členů zastupitelstva, dále stanovování počtu členů rady obce, vydávání obecně závazných vyhlášek a rozhodování o vyhlášení místního referenda, schvalování obecního rozpočtu a schvalování závěrečného účtu, zřizování peněžních fondů, příspěvkových organizací, organizačních složek obce, výborů, právnických osob a obecní policie, dále odsouhlasení programu rozvoje obce, rozhodování o názvech ulic v obci, případně o jednotlivých částech obce a veřejných prostranstvích a další pravomoci. **V oblasti nakládání s majetkem** jsou pravomocemi zastupitelstva např. nabytí a převody z majetku obce a to např. u nemovitých věcí, bytů a nebytových prostorů, dále zastavování nemovitých věcí, movitých věcí nebo práv, přičemž u movitých věcí a práv je stanovena hranice zastavení a to hodnotou vyšší než 20 000 Kč. K dalším kompetencím zastupitelstva v této oblasti patří poskytování darů fyzickým nebo právnickým osobám v hodnotě nad 20 000 Kč za rok, poskytování dotací např. humanitárním organizacím nebo občanským sdružením a to v hodnotě nad 50 000 Kč a v neposlední řadě i uzavírání smluv o poskytnutí nebo přijetí půjčky, úvěru, dotací atd.

Jak již bylo zmíněno ve výčtu pravomocí zastupitelstva v oblasti samostatné působnosti, zastupitelstvo může zřizovat **výbory** jako své poradní orgány. Výbory mohou přednést své návrhy a postoje zastupitelstvu obce. Dále si plní povinnosti, kterými je zastupitelstvo zaúkolovalo. Zastupitelstvu se také zodpovídají. Členů těchto výborů musí být lichý počet a výboru předsedá jeden z členů zastupitelstva. Existují dva druhy výborů, které se povinně zřizují. Jsou jimi finanční a kontrolní výbor. Oba tyto výbory musí mít alespoň 3 členy a jejich členem nesmí být starosta obce, místostarosta, tajemník obecního úřadu ani členové obecního úřadu, kteří mají na starost hospodaření obce. *Finanční výbor* kontroluje hospodaření obce a zároveň si plní své další povinnosti. Naopak *kontrolní výbor* dohlíží nad plněním usnesení zastupitelstva a rady obce, dohlíží na dodržování právních předpisů a také plní ostatní své povinnosti. Oba tyto výbory musí z kontrol pořizovat zápisy. Mezi další výbory, které mohou být za určitých podmínek v obci zřízeny, se počítá např. *výbor pro národnostní menšiny* nebo *sociálně kulturní výbor*.

Zastupitelstvo obce může také zřizovat **osadní** nebo **místní výbory**. V těchto výborech je hranice počtu členů stanovena také minimálně 3. Členové tohoto výboru mohou být vybíráni ze samotných občanů obce. Tento výbor může předkládat návrhy, nebo se k návrhům vyjadřovat. Jde hlavně o návrhy zabývající se rozvojem obce a rozpočtem.

Rada obce

V § 99 až § 102a zákona o obcích je podrobněji charakterizovaná rada obce. Rada obce je výkonným orgánem, který je odpovědný zastupitelstvu obce, jedná-li se o výkon samostatné působnosti. Při výkonu přenesené působnosti se rada řídí zákonem. Členů v radě obce musí být vždy lichý počet od 5 do 11 členů a jejich počet nesmí převyšovat 1/3 počtu členů zastupitelstva. Pokud by však existovala obec s počtem členů zastupitelstva menším než 15, pak by rada obce ani nevznikla. Radu obce představují starosta, místostarosta a další členové, kteří se sestávají z členů zastupitelstva obce. Na rozdíl od zastupitelstva obce jsou jednání rady obce veřejnosti nepřístupné. Funkční období rady trvá až do zvolení rady nové (Peková, 2011).

Mezi pravomoci rady obce patří např. připravování návrhů k projednání pro zastupitelstvo a následné zajišťování plnění přijatých usnesení zastupitelstva, schvalování rozpočtových opatření, vydávání nařízení obce, zajišťování hospodaření obce a dodržování rozpočtu, rozdělování pravomocí na obecním úřadě, zřizování a rušení jednotlivých výkonných orgánů obecního úřadu jako jsou oddělení či odbory, zřizování a rušení komise rady obce, určování počtu zaměstnanců obecního úřadu, schvalování organizačního řádu obecního úřadu, rozhodování o uzavírání nájemních smluv, smluv o výpůjčce atd.

Jak již bylo zmíněno výše, rada obce může zřídit a případně zrušit svůj poradní orgán v oblasti samostatné působnosti, kterým je **komise**. Komise je v samostatné působnosti odpovědná radě obce. Podobně jako rada obce může být komise taktéž výkonným orgánem, ale pouze pokud má oprávnění k výkonu přenesené působnosti. Pokud jí bylo toto oprávnění uděleno, pak je v oblasti této působnosti odpovědná starostovi obce.

Starosta

§ 103 až § 108 zákona o obcích popisuje postavení a funkci starosty. Starosta obec prezentuje navenek a jeho zákonným zástupcem je místostarosta. Starosta i místostarosta jsou voleni členy zastupitelstva a jim jsou také odpovědní. Aby mohl být člověk zvolen starostou, tak musí splňovat podmínku státního občanství v České republice. Funkční období starosty trvá 4 roky a i poté může být zvolena znovu jedna a tatáž osoba.

Mezi základní povinnosti a pravomoci starosty patří např. odpovědnost za objednání přezkoumání hospodaření obce buď auditorem, nebo příslušným krajským úřadem, dále zaměstnávání a stanovování platů zaměstnanců obce a také ukončení jejich pracovní poměru, odpovědnost za podávání informací o činnosti obce veřejnosti, zodpovědnost za vykonávání přenesené působnosti a pravomoc rozhodování ve věcech samostatné působnosti na obci v rozsahu stanoveném radou obce, svolávání a řízení schůzí zastupitelstva a rady obce a také podepisování zápisů z těchto schůzí, pravomoc zřizovat zvláštní orgány obce a jmenovat jejich členy v případech určených zvláštním zákonem a jiné.

V obci může nastat situace, kdy je se souhlasem ředitele krajského úřadu na obci zřízena funkce tajemníka. V tomto případě pak tajemník přebírá některé povinnosti starosty, které lze vyčíst z textu zákona o obcích, konkrétně v § 110 odst. 4 u obecních úřadů. U obcí II. a III. stupně je zřízení funkce tajemníka povinností, kdežto v obcích základního rozsahu pouze možností.

Obecní úřad

§ 109 až § 116 zákona o obcích se zabývá dalším orgánem obcí, kterým je obecní úřad. Ten se skládá ze zaměstnanců obce, starosty, místostarosty, případně tajemníka. Nejvyšší postavení na obecním úřadě má starosta obce. Obecní úřad vykonává práci, která souvisí s oběma základními funkcemi, a to jak se samostatnou působností, tak s přenesenou působností. V rámci **samostatné působnosti** obecní úřad zejména plní úkoly uložené radou nebo zastupitelstvem obce. Dále vypomáhá komisím a výborům, případně rozhoduje v určitých zákonem stanovených činnostech. U **přenesené působnosti** obecní úřad vykonává takové činnosti s ní související, které nejsou v působnosti jiného z orgánů (Peková, 2011).

2.1.4 Financování obcí

Příjmy obcí v České republice se dělí na *vlastní* a *cizí*, podle toho, odkud pocházejí. Existuje i další členění, zjednodušené, které se na příjmy dívá podle toho, jestli jsou *návratné* nebo *nenávratné*, přičemž mezi návratné příjmy se počítají zejména půjčky, návratné finanční výpomoci, úvěry a další. Návratnými příjmy se již dále tato práce ale zabývat nebude.

Největší část rozpočtů jednotlivých obcí v České republice tvoří jejich *vlastní příjmy*. Vlastní příjmy se dělí na 3 hlavní skupiny podle jednotlivých tříd a největší podíl na celkových příjmech obcí mají konkrétně **příjmy daňové**. Mezi další vlastní příjmy podílející se na obecních rozpočtech patří **příjmy nedaňové** a **kapitálové příjmy**. Naopak mezi *příjmy*

cizí patří **dotace**, které do obcí proudí zpravidla ze státního rozpočtu, v menším měřítku pak ze státních fondů a jiných.

Obec má jako každý jiný územně samosprávný celek také své výdaje. U obcí se vykazují výdaje ve dvou hlavních kategoriích a to **běžné výdaje** a **kapitálové výdaje**. I zde se ale mohou výdaje klasifikovat podle toho, zda jsou *návrtné* nebo *nenávrtné*. Tok obecních výdajů je během roku většinou pravidelnější, než je tomu u příjmů obce. Mnohdy ale výdaje koncem roku výrazněji vzrostou z důvodu pokusů obcí o rychlé dočerpání neutracených dotací pro daný rok. Hlavním důvodem, pro tak rychlé dočerpání zbytkové částky dotace, je hrozba navrácení zbývajících peněz jejímu poskytovateli. V posledních letech byla ale pravidla poskytování dotací od státu zmírněna a i doba jejich uplatnění se prodloužila. V **Příloze č. 1** pak můžeme nalézt příklady účtování vybraných příjmů a výdajů obcí.

Příjmy daňové

Tyto příjmy jsou podstatným zdrojem obecních rozpočtů. Jsou typem běžných příjmů, které se každoročně opakují ať už v jiné, nebo stejné výši. Jejich největší a zároveň nejvýnosnější část tvoří *sdílené* a *svěřené daně*. Mezi daňové příjmy patří ale ještě *místní* a *správní poplatky*. V **Tab. 2.2** je ukázka srovnání jednotlivých daňových příjmů za obce v České republice během let 2001 až 2010.

Tab. 2.2 Struktura daňových příjmů včetně poplatků v rozpočtech obcí v ČR v letech 2001–2010 (v mld. Kč)

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Celkové daňové příjmy (v mld. Kč)	88,83	99,55	107,5	116,1	128,9	130,7	141,3	154,4	136,6	142,9
DPFO	25,85	29,22	31,1	34,4	36,5	33,9	39,9	36,7	31,0	32,7
DPPO	23,19	25,91	28,4	30,6	33,0	34,3	38,1	44,5	32,6	32,3
Daň z nemovitostí	4,57	4,57	4,8	4,9	5,0	4,97	4,96	5,1	6,3	8,7
DPH	29,77	31,84	33,9	36,2	43,2	45,6	48,3	54,8	54,1	57,5
Správní a místní poplatky	5,47	8,01	9,3	9,8	11,3	11,8	13,0	13,3	12,6	11,7

Zdroj: PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

Z tabulky vyplývá, že během let 2001 až 2008 celkové daňové příjmy skokově rostly a až od roku 2009 začaly kolísat. Největší procentní podíl na celkových daňových příjmech obcí měla v průběhu let daň z přidané hodnoty. Naopak nejmenší podíl na daňových příjmech

mají daň z nemovitostí a místní a správní poplatky. Tento zjištěný údaj se pokusíme ověřit na příkladu konkrétní obce ve 4. kapitole.

Jedním z nejvýnosnějších daňových příjmů jsou **daně sdílené**. Sdílenými daněmi jsou myšleny takové daně, kdy celkový výnos z nich nepřipadá pouze obci, ale je procentuálně rozdělen na více veřejných rozpočtů. Do jednotlivých rozpočtů obcí tedy plyne pouze část daní z celkového výnosu. Tyto daně se také vyznačují tím, že u nich nemají obce žádnou pravomoc. Nemohou tedy žádným způsobem ovlivňovat jejich výši a výnos z nich, jak je tomu z části u daní svěřených. Mezi sdílené daně patří např. daň z přidané hodnoty, daň z příjmů fyzických osob vybíraná srážkou, daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, daň z příjmů právnických osob kromě daně placené obcemi a další.

Výnos ze **svěřených daní** na rozdíl od sdílených plyne do rozpočtů obcí úplně celý. Obec je také schopná určitým způsobem ovlivňovat výnosy z nich plynoucí. Mezi tyto daně patří např. daň z nemovitostí a daň z příjmů právnických osob placená obcemi. Daní z nemovitostí se bude podrobně zabývat první část 3. kapitoly.

Místní poplatky jsou v porovnání s ostatními daňovými příjmy nejméně výnosné, přesto ale tvoří určité procento rozpočtu obcí. Místní poplatky jistým způsobem spadají také do kategorie svěřených daní a to nejen z toho důvodu, že celkový výnos z těchto poplatků plyne obci, ale také proto, že obce mají pravomoc ovlivnit jejich výši pomocí obecně závazných vyhlášek. Podrobně se jim bude věnovat 3. kapitola. Ve 4. kapitole se pokusíme na konkrétním příkladě zjistit, jaké procento z příjmů konkrétní obce místní poplatky tvoří a ověřit, jestli se opravdu v praxi jedná o nejméně výnosné daňové příjmy obcí.

Posledním z daňových příjmů jsou **správní poplatky**, které jsou vybírány v souvislosti s úkony státní správy.

Příjmy nedaňové

Příjmy nedaňové tvoří druhou důležitou skupinu vlastních příjmů obecních rozpočtů. Na velikost těchto příjmů a jejich složení mohou mít obce vliv. Tyto příjmy, stejně jako daňové příjmy, řadíme k běžným příjmům. Příjmy nedaňového charakteru by neměly být používány k financování investic obcí. K nedaňovým příjmům patří např. dary, příjmy z vlastního podnikání obcí, mezi které spadají např. příjmy z pronájmu majetku a další. Dále se mezi nedaňové příjmy počítají i poplatky za služby poskytované samotnou obcí nebo prostřednictvím některé z jejích složek, za které uživatelé těchto služeb platí přímo obci. Mezi takové příjmy patří např. poplatky za parkování, knihovnické poplatky atd. Část nedaňových příjmů je také tvořena příjmy sankčního charakteru, jako jsou pokuty (Peková, 2011).

Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy patří rovněž mezi skupinu vlastních příjmů, které obci plynou např. z prodeje majetku movitého i nemovitého, který je ve vlastnictví obce. Tento typ příjmů bývá využíván k financování investičních činností obcí (Peková, 2011).

Dotace

Dotace neboli přijaté investiční transfery jsou jediným příjmem z těchto čtyř skupin, které nejsou vlastním příjmem, nýbrž **cizím**. Patří mezi významný příjem, který plyne zvenku a to zejména od státu. Ze státního rozpočtu dotace plynou nejčastěji. Státní dotace se dělí na dvě skupiny a to **nárokové dotace** vycházející ze zákona a **nenárokové dotace** udělované v rámci grantů, o které musí obec požádat. Mimo státní rozpočet bývají zdrojem dotací také nejrůznější státní fondy. Jako příklady můžeme uvést Státní fond rozvoje bydlení, Státní fond životního prostředí v souvislosti s ekologicky zaměřenými investicemi, případně dotace poskytnuté na základě Programu obnovy venkova (Peková, 2011).

Mimo dotace v rámci České republiky mohou plynout obcím při splnění stanovených podmínek dotace také z Evropské unie. Většinou se jedná o dotace v rámci rozvoje obce. Obec např. vytvoří projekt a na jeho základě mu EU poskytne dotaci. Tyto dotace patří také do skupiny nenárokových dotací (Peková, 2011).

Běžné výdaje

Tato skupina je mezi výdaji na obcích nejčastěji se vyskytující. Mnohé z nich se pravidelně během jednotlivých let opakují. V České republice tyto výdaje běžně tvoří 2/3 celkových výdajů obcí. Mezi běžné výdaje patří např. výdaje na energii, materiálové výdaje, mzdové výdaje, daňové výdaje, výdaje související s placením pokut a úroků, výdaje na placení pojistného, výdaje na poskytování půjček, které patří jako jedny z mála mezi návratné výdaje a další. Tyto výdaje mívají neinvestiční charakter a jsou často využívány k zajištění veřejných statků (Peková, 2011).

Kapitálové výdaje

Zbývající třetinu obecních výdajů tvoří výdaje kapitálové. Mezi tyto výdaje patří zejména investiční výdaje např. výdaje na nákup cenných papírů, výdaje na pořízení dlouhodobého majetku a to jak nehmotného, tak hmotného, dále investiční výdaje související s dotacemi atd.

2.1.1 Rozpočty obcí

Pod soustavu rozpočtů v České republice spadají jak *veřejné rozpočty*, tak *peněžní fondy*. Rozpočty obcí označované jako **územní rozpočty** patří spolu se státním rozpočtem do kategorie *veřejných rozpočtů*. Naopak druhá kategorie *peněžních fondů* je tvořena státními fondy a **peněžními fondy obcí** a krajů, které bývají obvykle účelové.

Podle zákona musí obce každoročně sestavovat **územní rozpočty**, které jsou součástí veřejných rozpočtů. Součástí obecních rozpočtů bývá také hospodaření organizačních složek. Celý rozpočtový proces je z časového hlediska dlouhodobý a je tvořen několika fázemi, které na sebe postupně navazují. V následujícím výčtu jsou znázorněny postupně všechny fáze, krok za krokem.

Fázemi rozpočtového procesu tedy jsou (Peková, 2011):

1. **Sestavení návrhu rozpočtu**, které provádí tomu určený odbor na obci.
2. **Projednávání stanoveného rozpočtu**, které probíhá v jednotlivých orgánech obce, jako jsou např. rada obce, komise atd.
3. **Schvalování rozpočtu** prostřednictvím obecního zastupitelstva.
4. Samotné **plnění rozpočtu** a průběžný dozor nad jeho dodržováním. Během roku může ale docházet i k úpravám rozpočtu, pokud jsou nezbytné.
5. Následná **kontrola plnění** rozpočtu.
6. **Sestavení závěrečného účtu** obce, ve kterém se projeví reálná plnění obce.

Naopak tvorba **peněžních fondů** je oproti územním rozpočtům nepovinná a jejich zřízení závisí plně na rozhodnutí obcí. Taktéž jejich čerpání je dobrovolné. Veškeré kompetence spojené se zřizováním obecních peněžních fondů jsou svěřeny obecním zastupitelstvům. V praxi existují dva druhy peněžních fondů a to účelové a neúčelové, přičemž převládají účelové. Mezi neúčelové můžeme řadit např. rezervní fond.

2.1.2 Kontrola hospodaření obcí

Kontrolou hospodaření obcí se zabývá zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů. Obce mají na výběr dvě možnosti způsobu přezkoumání jejich hospodaření za minulý kalendářní rok a to:

- 1) přezkoumání **příslušným krajským úřadem** nebo
- 2) přezkoumání **auditorem nebo auditorskou společností**, přičemž v tomto případě jsou náklady na auditora zaplacený z obecního rozpočtu

Obce by o průběhu kontroly měly být dobře informovány. Kontroloři mají právo si vyhradit podmínky, kterým by obce měly vyhovět. K podmínkám a požadavkům patří např. povolení přístupu do zkoumaných oblastí, poskytnutí potřebných dokumentů, zajištění spolupráce zaměstnanců obcí atd. Na konci kontroly se vyhotovuje *zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření*. Ve zprávě musí být uvedeny veškeré identifikační údaje např. o obci a kontrolorech, dále nalezené chyby a zjištěné nedostatky, podpisy kontrolorů a další. Obce mohou v písemné podobě vyjádřit své stanovisko k této zprávě. Posléze je toto stanovisko připojeno ke zprávě o výsledku přezkoumání hospodaření jako jedna z povinných příloh. Obce musí přijmout opatření k nápravě chyb a nedostatků, které byly při kontrole zjištěny.

3 Obecné vymezení daně z nemovitostí a místních poplatků

Daň z nemovitostí a místní poplatky se řadí mezi vlastní příjmy obcí. Daň z nemovitostí je jednou z majetkových daní, které spadají pod skupinu přímých daní v České republice a patří mezi svěřené daně. Daň z nemovitostí je spolu s místními poplatky také příjmem daňovým.

3.1 Obecné vymezení a právní úprava daně z nemovitostí

Majetkové daně jsou jedny z nejstarších daní v ČR a vznikají na základě vlastnického nebo užívatelského vztahu k majetku nebo na základě změny vlastníka majetku. Jejich výběr probíhá docela jednoduše a úhrada těchto daní je požadována nehledě na to, jaké jsou poplatníkovy příjmy (Vančurová a Láchová, 2012).

Daň z nemovitostí se řídí zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů. Od 1. 1. 2013 se daň z nemovitostí vybírá podle trvalého bydliště daňového subjektu a to v případě, že má nemovitosti v kraji, ve kterém bydlí. Pokud má poplatník nemovitosti v jiném kraji, pak se daň vybírá podle toho, kde se nemovitost nachází. Jestliže ale poplatník vlastní více nemovitostí ve více katastrálních územích, poté je daň vybírána podle určeného územního pracoviště v jednotlivých krajích. Daň z nemovitostí má oproti ostatním daním nespornou výhodu v tom, že nemovitosti nelze přemísťovat tak, jako jiný majetek a nelze je tudíž tak lehce zamlčet nebo skrýt, protože jsou evidovány v katastru nemovitostí.

Výnos daně z nemovitostí je výhradně příjmem rozpočtu obce, na jejímž území se daná nemovitost nachází. Je to dáno z důvodu tradice, stejně jako v jiných státech Evropské unie, ale také z důvodu dodržení principu spravedlnosti, konkrétněji principu užitku. Princip užitku zjednodušeně vyjadřuje, že to, co zaplatíme na daních, by se mělo rovnat užitku, který za to získáme od státu. A jelikož většinu veřejných statků jako je např. zajištění policejní ochrany, veřejného osvětlení, požární ochrany či rozvodných sítí zajišťují občanům a vlastníkům nemovitostí obce, jsou proto příjemcem výnosů z této daně právě ony. Princip užitku ale nelze v praxi doslovně aplikovat z mnoha důvodů jako je např. přerozdělování, kdy někdo zákonitě získá více veřejných statků, než druhý a rovněž užitek některých statků je v praxi neměřitelný.

Oproti místním poplatkům, o kterých se zmiňuje **kapitola 3.2**, nemají obce pravomoc rozhodnout o tom, zda daň z nemovitostí zavést či nikoliv. Obce mají „pouze“ pravomoc ovlivnit velikost daně prostřednictvím zavádění, zvyšování nebo snižování různých koeficientů nebo prostřednictvím osvobození od daně a to vše pak musí být stanoveno

v obecně závazné vyhlášce k dani z nemovitostí v obci. I přesto jsou ale pravomoci k ovlivnění výnosu z daně z nemovitostí dostatečně velké. Mnozí zastupitelé se však bojí těchto pravomocí více využívat a to zejména z důvodu udržení jejich vlastního postavení na obci. Mají strach zejména o hlasy občanů, které by mohli svými kroky v oblasti zvyšování daní ztratit.

V České republice existují dvě části daně z nemovitostí, kterými je tvořena. Jsou jimi daň ze staveb a daň z pozemků.

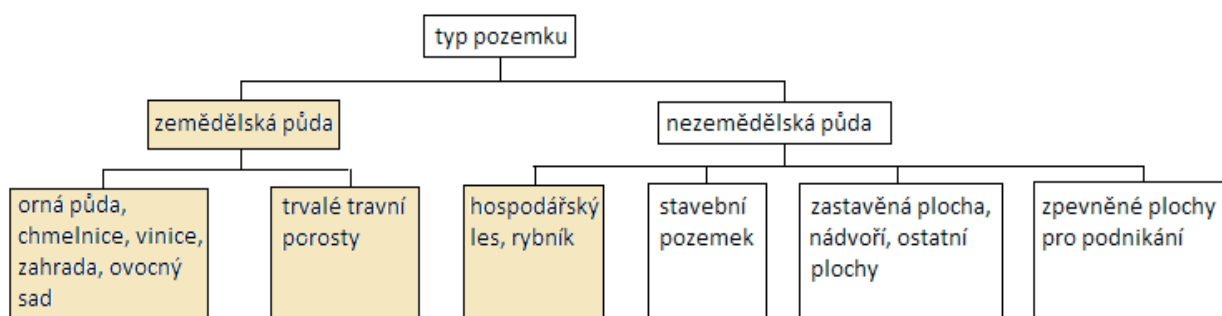
3.1.1 Daň z pozemků

Daň z pozemků je podrobně popsána v § 2 až § 6 zákona o dani z nemovitostí.

Předmět daně

Předmětem daně z pozemků jsou pozemky, které leží na území České republiky a jsou vedeny v katastru nemovitostí. „**Pozemek** je ohraničená část zemského povrchu zachycená v katastrální mapě vedené katastrálními úřady a každý pozemek je označen číslem,“ jak tvrdí Vančurová a Láčová³⁾ (2012, s. 326). O takto vymezeném pozemku se následně hovoří jako o **parcele** a v katastru nemovitostí je uvedena její výměra. Pro stanovení daně z pozemků je zásadní, pod jakým typem jsou pozemky evidovány v katastru nemovitostí. Jednotlivé typy pozemků jsou uvedeny na **Obr. 3.1**. I když hospodářský les a rybníky náleží podle schématu do typu nezemědělské půdy, tak z hlediska základu daně a sazeb daně náleží pod zemědělskou půdu.

Obr. 3.1 Předmět daně z pozemků

Zdroj: VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

³⁾ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

V **Tab. 3.1** je uvedeno, co **předmětem daně z pozemků není**, tedy to, co je vyňato z předmětu daně. *Pozemky určené na ochranu státu* jsou vyňaty z předmětu daně primárně z důvodů státního zájmu. U *ochranných lesů* se jedná např. o lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích, jako jsou rašeliniště, sutě, prudké svahy atd., nebo o lesy na exponovaných hřebenech a další. Pokud jde o *lesy zvláštního určení*, pak hovoříme o lesích nacházejících se např. na území národních parků a přírodních rezervací, o lesích v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod, o lesích lázeňských, lesích sloužících lesnickému výzkumu a lesnické výuce a dalších. Dále je z předmětu daně vyňata většina *vodních ploch*, kromě rybníků sloužících k intenzivnímu a průmyslovému chovu ryb. Jako poslední jsou z předmětu daně vyňaty *pozemky zastavěné stavbami v rozsahu jejich půdorysu* a to z důvodu zásady, že by každá nemovitost měla být zdaněna pouze jednou (Vančurová a Láchová, 2012).

Tab. 3.1 Vynětí z předmětu daně z nemovitostí

Daň z pozemků
pozemky s lesy ochrannými a lesy zvláštního určení
vodní plochy s výjimkou rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb
pozemky určené pro ochranu státu
pozemky zastavěné v rozsahu půdorysu

Zdroj: VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

Poplatníci

Poplatníky daně z pozemků jsou podle § 3 zákona o dani z nemovitostí:

- a) **vlastníci pozemků** – buď fyzické osoby, nebo právnické osoby. Pokud by byl vlastníkem pozemku stát, pak by byla poplatníkem buď státní organizace zřízená podle zvláštních právních předpisů, nebo organizační složka státu, případně právnická osoba, jíž náleží právo danou nemovitost trvale užívat nebo jíž se toto právo trvalého užívání změnilo na výpůjčku.
- b) **nájemci u pronajatých pozemků** – nejčastěji u pozemků, které jsou evidovány v katastru nemovitostí zjednodušeným způsobem. Dále také u pozemků, které jsou spravovány Správou státních hmotných rezerv nebo Pozemkovým fondem České republiky. Nebo pozemky převedené na Ministerstvo financí na základě rozhodnutí o privatizaci.
- c) **uživatelé pozemku** – nejčastěji pokud se jedná o pozemky, u nichž není známa osoba vlastníka pozemku.

d) **spoluvlastníci pozemku** – pokud pozemek není vlastněn pouze jednou osobou, ale na vlastnictví se podílí více poplatníků. V takovém případě by měli **všichni spoluvlastníci platit daň společně a nerozdílně** pokud není uvedeno něco jiného. Správce daně však může vymáhat celkovou sumu daně na kterémkoliv ze spoluvlastníků pozemku a spoluvlastníci se musí mezi sebou domluvit na následném vyrovnání. Může ale nastat i situace, kdy poplatníkem budou **jednotliví spoluvlastníci pozemku samostatně** a to tehdy, pokud využijí eventualitu, kdy mohou podat daňové přiznání samostatně za svůj majetkový podíl na pozemku. O této možnosti se zmiňuje také kapitola **3.1.5 Spoluvlastnictví**.

Osvobození

Osvobození daně z pozemků je velmi rozsáhlé a komplikované. Celý jeho výčet nalezneme v ustanovení § 4 zákona o dani z nemovitostí. Mezi nejčastější důvody pro osvobození patří např. ochrana životního prostředí, využití pozemku k veřejnému prospěchu či vlastnictví určitého druhu subjektu. U poplatníků daně z pozemků je většina osvobození podmíněna až jejich uplatněním v daňovém přiznání, ale existují i výjimky, kdy pro osvobození není nutnost uplatnění v daňovém přiznání např. u veřejně přístupných parků.

Od daně z pozemků jsou osvobozeny např. **pozemky ve vlastnictví státu**, pokud nejsou využívány pro podnikatelskou činnost, nebo pokud nejsou pronajímány a také **pozemky spravované Pozemkovým fondem České republiky**, pokud nejsou využívány pro podnikatelskou činnost, nebo pokud nejsou pronajímány. U těchto dvou zmíněných pozemků ale platí výjimka v jejich pronajímání. Pokud jsou pronajímány obcím, kraji, organizační složce státu nebo příspěvkové organizaci, ale přitom nejsou využívány k podnikatelské činnosti, pak jsou také osvobozeny.

Od daně z pozemků jsou dále osvobozeny např. **pozemky ve vlastnictví obce**, **pozemky, na nichž jsou umístěny stavby státem uznávaných církví** sloužících k náboženským úkonům, pokud nejsou využívány pro podnikatelskou činnost, nebo pokud nejsou pronajímány, **pozemky, na nichž jsou umístěny stavby v držení obecně prospěšných společností**, pokud nejsou využívány pro podnikatelskou činnost, nebo pokud nejsou pronajímány, **pozemky, na nichž jsou umístěny stavby sloužící školám a školským zařízením, galeriím, muzeím, knihovnám, zdravotnickým zařízením**, která mají uděleno oprávnění poskytovat zdravotnické služby. Toto platí pouze, pokud nejsou využívány pro podnikatelskou činnost, nebo pokud nejsou pronajímány. Dále jsou osvobozeny např. **pozemky, na nichž jsou umístěny stavby, které slouží ke zlepšení stavu životního prostředí**, **pozemky, na nichž jsou umístěny hřbitovy**, **pozemky, na kterých jsou umístěny sportoviště nebo veřejně přístupné parky**, pokud nejsou

využívány pro podnikatelskou činnost, nebo pokud nejsou pronajímány, pozemky, **kteřé jsou určeny pro veřejnou dopravu, pozemky ve vlastnictví veřejných výzkumných institucí**, pokud nejsou využívány pro podnikatelskou činnost, nebo pokud nejsou pronajímány, pozemky **ve vlastnictví kraje**, pokud nejsou využívány pro podnikatelskou činnost, nebo pokud nejsou pronajímány a také **zemědělské pozemky, jako je orná půda, chmelnice, vinice, ovocné sady a trvalé travní porosty**, pokud jsou obcemi osvobozeny prostřednictvím jejich obecně závazných vyhlášek.

Základ daně

Základem daně z pozemků se zabývá § 5 zákona o dani z nemovitostí. ZD z pozemků vychází z toho, o jaký typ pozemku se jedná. Základem daně z pozemků je buď:

- 1) Cena půdy** u orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů. Tato cena se vypočte jako součin skutečné výměry pozemku v m² a průměrné ceny půdy stanovené na 1 m². Tento ZD se zaokrouhluje na celé Kč nahoru.
- 2) Cena pozemku** u hospodářských lesů a rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb. Tato cena se vypočte buď jako součin skutečné výměry pozemku v m² a částky 3,80 Kč nebo je zjištěna podle platných cenových předpisů. Tento ZD se zaokrouhluje na celé Kč nahoru.
- 3) Skutečná výměra pozemku v m²** u ostatních pozemků a to k 1. lednu daného zdaňovacího období. Tento ZD se zaokrouhluje na celé m² nahoru.

Sazby daně

Sazby daně z pozemků jsou uvedeny v § 6 zákona o dani z nemovitostí. Sazby jsou rozděleny v závislosti na jednotlivých typech pozemků. Podrobný přehled jednotlivých sazeb nalezneme v **Tab. 3.2**. Pozemky, které jsou v tabulce označené písmeny A až D patří z hlediska stanovení ZD do skupiny *zemědělské půdy*. Pozemky označené písmeny E až G patří z hlediska stanovení ZD do skupiny *nezemědělské půdy*. Toto označení jednotlivých druhů pozemků pomocí písmen, které je také u daně ze staveb, sice není dáno zákonem, ale vychází to z oficiálního označení, které je uvedeno v daňovém přiznání k dani z nemovitostí, jehož formulář můžeme nalézt v **Příloze č. 2**.

Tab. 3.2 Sazby daně z pozemků

A – orná půda, chmelnice, vinice, zahrada, ovocný sad	0,75%
B – trvalý travní porost	0,25%
C – hospodářský les	0,25%
D – rybník s intenzivním a průmyslovým chovem ryb	0,25%
E – zastavěná plocha a nádvoří	0,20 Kč/m ²
F – stavební pozemek	2,00 Kč/m ²
G – ostatní plocha	0,20 Kč/m ²
X – Zpevněné plochy pozemků, užívané k následující podnikatelské činnosti: zemědělské prvovýroby, lesní a vodní hospodářství	1,00 Kč/m ²
Y – Zpevněné plochy pozemků, užívané k následující podnikatelské činnosti: průmysl, stavebnictví, doprava, energetika, ostatní zemědělská výroba, ostatní podnikatelská činnost	5,00 Kč/m ²

Zdroj: Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů

U **stavebních pozemků**, které jsou uvedeny ve schématu pod písmenem F, je navíc uplatňován **základní koeficient podle počtu obyvatel**. „*Stavební pozemek je nezastavěný pozemek určený k zastavění stavbou, která se po dokončení stane předmětem daně ze staveb,*“ jak tvrdí Vančurová a Láčová ⁴⁾(2012, s. 333). Základní sazba u stavebního pozemku 2,00 Kč/m² se následně vynásobí tímto základním koeficientem, jehož hodnoty jsou uvedeny v **Tab. 3.3**.

Tab. 3.3 Základní koeficient podle počtu obyvatel

Velikost obce	Koeficient
Do 1000 obyvatel	1,0
1000 až 6000 obyvatel	1,4
6000 až 10 000 obyvatel	1,6
10 000 až 25 000 obyvatel	2,0
25 000 až 50 000 obyvatel	2,5
Nad 50 000 obyvatel, ve statutárních městech a ve Františkových Lázních, Luhačovicích, Mariánských Lázních a Poděbradech	3,5
V Praze	4,5

Zdroj: Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů

Obec může prostřednictvím obecně závazné vyhlášky rozhodnout, že si tento základní koeficient změnil a to buď zvýší, ale nejvýše o 1 kategorii nebo sníží. U snížení je ale možnost snížit si koeficient vyšší a to o 1 až 3 kategorie. Základní koeficient platný pro hlavní město Praha lze zvýšit pouze na 5,0.

⁴⁾ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

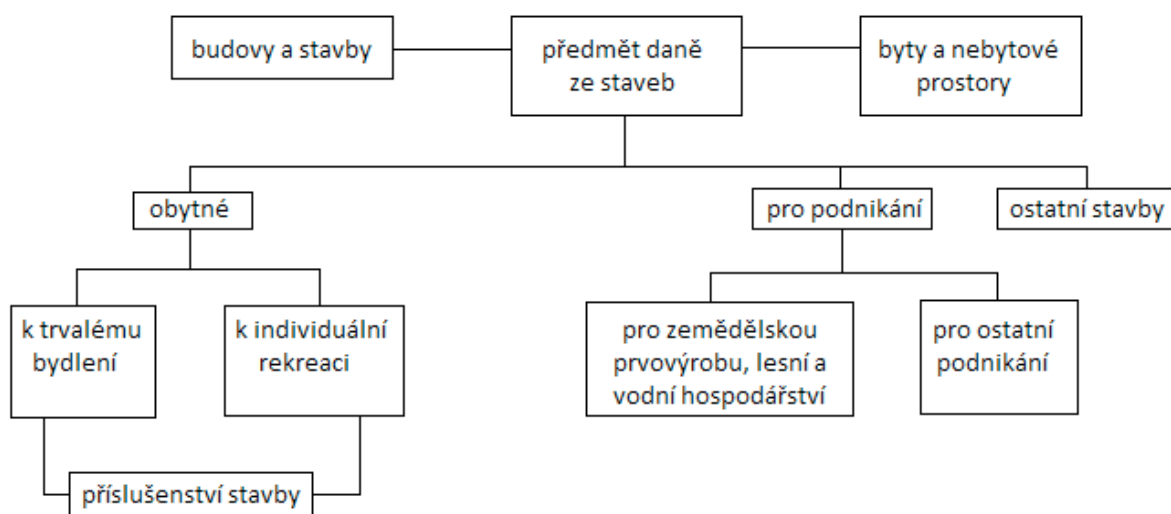
3.1.2 Daň ze staveb

Daní ze staveb se zabývá § 7 až § 11 zákona o dani z nemovitostí.

Předmět daně

Předmětem daně ze staveb jsou stavby, na které bylo vydáno kolaudační rozhodnutí, kolaudační souhlas nebo stavby podléhající oznámení stavebního úřadu. Pokud stavby nebyly zkolaudovány z důvodu jejich dokončení v době, kdy kolaudační řízení ještě nebylo nutné, pak také tyto stavby **jsou předmětem daně**. **Předmětem daně jsou** dále byty a samostatné nebytové prostory včetně podílů na společných částech stavby. Stavby, byty i samostatné nebytové prostory musí být prokazatelně zapsány v katastru nemovitostí nebo alespoň užívány. Nejdůležitějším druhem staveb jsou **budovy**. „*Budova je pozemní stavbou, která je vymezena obvodovými stěnami a střešní konstrukcí,*“ jak tvrdí Vančurová a Láchová ⁵⁾(2012, s. 326). Pro stanovení daně ze staveb je také zásadní, jak jsou členěny stavby podle jejich účelu použití. Toto členění staveb je uvedeno na **Obr. 3.2**.

Obr. 3.2 Předmět daně ze staveb

Zdroj: VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

V **Tab. 3.4** je uvedeno, co **předmětem daně ze staveb není**, tedy to, co je vyňato z předmětu daně. Předmětem daně ze staveb souhrnně nejsou *stavby sloužící rozvodu vody a energie* a celý zástup *vodohospodářských děl*. Vyňaty z předmětu daně ze staveb jsou

⁵⁾ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

i *veřejné dopravní cesty* neboli stavby sloužící k veřejné dopravě, mezi které patří zejména dálnice, místní komunikace, silnice, letecké stavby, železnice, stavby vodních cest a přístavů atd. Z předmětu daně jsou také vyňaty *stavby, v nichž se nacházejí byty a samostatné nebytové prostory, které jsou evidované v katastru nemovitostí* a to opět ze stejného důvodu jako u pozemků a to takového, že každá z nemovitostí by neměla být zdaněna více než jedenkrát. U tohoto vymezení zákon preferuje zdanění samostatných jednotek před zdaněním budovy jako celku (Vančurová a Láchová, 2012).

Tab. 3.4 Vymezení z předmětu daně z nemovitostí

Daň ze staveb
stavby zcela rozdělené na byty a nebytové prostory, které jsou evidovány v katastru nemovitostí
přehrady
stavby pro ochranu před povodněmi, k zavlažování a odvodňování
kanalizační stoky a objekty
vodovodní řady, vodárenské objekty
stavby rozvodů energií
veřejné dopravní cesty

Zdroj: VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

Poplatníci

Poplatníky daně ze staveb jsou podle § 8 zákona o dani z nemovitostí:

- a) **vlastníci stavby, bytu nebo samostatného nebytového prostoru** – stejně jako u daně z pozemků jsou vlastníky buď fyzické osoby, nebo právnické osoby. Pokud by byl vlastníkem stavby, bytu nebo nebytového prostoru stát, pak by byla poplatníkem daně buď státní organizace zřízená podle zvláštních právních předpisů, nebo organizační složka státu, případně právnická osoba, jíž se právo trvalého užívání stavby, bytu nebo nebytového prostoru změnilo na výpůjčku.
- b) **Pozemkový fond České republiky, Správa státních hmotných rezerv** – pokud spravují stavby, byty nebo samostatné nebytové prostory.
- c) **nájemci** – pouze, jde-li o stavby či samostatné nebytové prostory, které jsou pronajaty.
- d) **spoluvlastníci stavby, bytu nebo samostatného nebytového prostoru**

Osvobození

Osvobození daně ze staveb je stejně jako u pozemků velmi komplikované a obsáhlé. Všechna osvobození lze najít v § 9 zákona o dani z nemovitostí. Mnohá osvobození jsou

shodná s osvobozením u daně z pozemků. Platí zde stejné důvody pro osvobození jako u daně z pozemků např. využití stavby k veřejnému prospěchu. Stejně jako u daně z pozemků i zde jsou některá osvobození podmíněna až jejich uplatněním v daňovém přiznání. I zde ale existují výjimky, kdy pro osvobození není nutnost uplatnění v daňovém přiznání a to např. u staveb sloužících k zajištění hromadné osobní přepravy.

Od daně ze staveb jsou osvobozeny např. stavby, byty a samostatné nebytové prostory *ve vlastnictví státu*, pokud nejsou využívány pro podnikatelskou činnost, nebo pokud nejsou pronajímány. Pokud jsou ale pronajímány obcím, krajům, organizační složce státu nebo příspěvkové organizaci, ale přitom nejsou využívány k podnikatelské činnosti, pak jsou také od daně osvobozeny.

Dále jsou od daně ze staveb osvobozeny např. stavby, byty a samostatné nebytové prostory *ve vlastnictví obcí*, stavby, byty a samostatné nebytové prostory *ve vlastnictví církví* sloužících k náboženským úkonům, pokud nejsou využívány k podnikatelské činnosti nebo pronajímány, pak také stavby, byty a samostatné nebytové prostory *ve vlastnictví obecně prospěšných společností*, pokud nejsou využívány k podnikatelské činnosti nebo pronajímány, stavby, byty a samostatné nebytové prostory *ve vlastnictví krajů*, stavby, byty a samostatné nebytové prostory *památkových veřejně přístupných objektů*. Dále také *stavby, byty a samostatné nebytové prostory sloužící školám, muzeím a galeriím, knihovnám, zdravotnickým zařízením, zařízením sociální péče nebo nadacím*, stavby, byty a samostatné nebytové prostory *sloužící k zajištění hromadné osobní přepravy* a stavby, byty a samostatné nebytové prostory *sloužící výlučně k účelům zlepšení stavu životního prostředí*.

Pokud je osvobozena pouze část stavby, pak se její osvobození vypočte jako poměr podlahové plochy nadzemní části stavby, která podléhá osvobození, k celkové podlahové ploše nadzemních částí stavby.

Základ daně

Základem daně ze staveb se zabývá § 10 zákona o dani z nemovitostí. Při stanovení ZD se vychází ze zjištěného stavu k 1. lednu zdaňovacího období. Pokud by došlo během roku ke změnám, tak se zohlední až v dalším zdaňovacím období. Základem daně ze staveb je buď:

1) Výměra půdorysu nadzemní části stavby v m² u staveb. ZD se zaokrouhlí na celé m² nahoru.

2) Upravená podlahová plocha u bytů a samostatných nebytových prostorů, která se vypočte jako součin výměry podlahové plochy v m² a koeficientu 1,20. ZD se zaokrouhlí na celé m² nahoru.

Sazby daně

Sazby daně ze staveb jsou uvedeny v § 11 zákona o dani z nemovitostí. Sazby jsou rozděleny v závislosti na účelu využití jednotlivých staveb. Podrobný přehled jednotlivých sazeb nalezneme v **Tab. 3.5**. Stejně jako u daně z pozemků, vychází označení jednotlivých druhů staveb pomocí písmen abecedy z oficiálního označení ve formuláři daňového přiznání k dani z nemovitostí.

Tab. 3.5 Sazby daně ze staveb

Stavby:

H – obytný dům	2 Kč/m ²
I – ostatní stavba tvořící příslušenství k obytnému domu	1 Kč/m ²
J – stavba pro individuální rekreaci, rodinný dům využívaný pro individuální rekreaci	6 Kč/m ²
K – stavba plnící doplňkovou funkci ke stavbě pro individuální rekreaci	2 Kč/m ²
L – garáž vystavěná odděleně od obytného domu	8 Kč/m ²
M – zemědělská prvovýroba, lesní a vodní hospodářství	2 Kč/m ²
N – průmysl, stavebnictví, doprava, energetika, ostatní zemědělská výroba	10 Kč/m ²
O – ostatní podnikatelská činnost	10 Kč/m ²
P – ostatní stavba	6 Kč/m ²

Jednotky:

R – byt	2 Kč/m ²
---------	---------------------

Samostatný nebytový prostor:

S – zemědělská prvovýroba, lesní a vodní hospodářství	2 Kč/m ²
T – průmysl, stavebnictví, doprava, energetika, ostatní zemědělská výroba	10 Kč/m ²
U – ostatní podnikatelská činnost	10 Kč/m ²
V – samostatný nebytový prostor užívaný jako garáž	8 Kč/m ²
Z – ostatní samostatný nebytový prostor	2 Kč/m ²

Zdroj: Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů

Základní sazba daně ze staveb se zvyšuje:

- o **0,75 Kč** u staveb **H, I, J, K, L, V, P** za každé další nadzemní podlaží, pokud zastavěná plocha nadzemního podlaží přesahuje 2/3 zastavěné plochy
- o **0,75 Kč** u staveb **M, N, O** za každé další nadzemní podlaží

Podle § 11 odst. 2 zákona o dani z nemovitostí se prvním nadzemním podlažím rozumí každé konstrukční podlaží, které má úroveň podlahy nebo i její části do 0,80 m pod nejnižším bodem přilehlého terénu, není-li v projektové dokumentaci stanoveno jinak.

Základní sazba daně ze staveb nebo zvýšená sazba se

- u staveb **H, I, R, Z** vynásobí **základním koeficientem podle počtu obyvatel** zobrazeném v **Tab. 3.6**

Tab. 3.6 Základní koeficient podle počtu obyvatel

Velikost obce	Koeficient
Do 1000 obyvatel	1,0
1000 až 6000 obyvatel	1,4
6000 až 10 000 obyvatel	1,6
10 000 až 25 000 obyvatel	2,0
25 000 až 50 000 obyvatel	2,5
Nad 50 000 obyvatel, ve statutárních městech a ve Františkových Lázních, Luhačovicích, Mariánských Lázních a Poděbradech	3,5
V Praze	4,5

Zdroj: Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů

Obec pak může prostřednictvím obecně závazné vyhlášky rozhodnout o tom, že si tento základní koeficient změní a to buď zvýší, ale nejvýše o 1 kategorii nebo sníží. U snížení je ale možnost snížit si koeficient vyšší a to o 1 až 3 kategorie. Základní koeficient platný pro hlavní město Praha lze zvýšit pouze na 5,0.

Základní sazba daně ze staveb nebo zvýšená sazba se

- u staveb **J, K, L, M, N, O, S, T, U, V, Z** vynásobí koeficientem **1,5**, pokud ho stanoví obec obecně závaznou vyhláškou
- u staveb **J, K**, pokud jsou tyto stavby umístěny v národních parcích a v zónách I. chráněných krajinných oblastí vynásobí koeficientem **2,0** a pokud pro tyto stavby platí i koeficient **1,5** stanovený obcí, pak se tyto dva koeficienty **2,0** a **1,5** navzájem vynásobí

Daň ze staveb se

- u obytných domů (**H**), pokud jsou jejich nebytové prostory využívány k podnikatelské činnosti, zvýší o **2,0 Kč** za každý m² užívaný pro podnikání

3.1.3 Místní koeficient

Obec si kromě základního koeficientu, který byl zmíněn v předešlých kapitolách, může určit i **místní koeficient**. Místním koeficientem se konkrétně zabývá § 12 zákona o dani z nemovitostí. Obce mají tuto vyšší pravomoc v oblasti stanovení daně z nemovitosti od roku 2008. Mohou obecně závaznou vyhláškou zvolit místní koeficient ve výši **2, 3, 4** nebo **5**, který je platný pro všechny nemovitosti na území dané obce. Pokud obec rozhodne, že místní koeficient zavede, pak se tímto koeficientem následně vynásobí daň za jednotlivé druhy pozemků, staveb, samostatných nebytových prostorů a za byty **s výjimkou** zemědělských pozemků tedy orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů.

Aktuální údaje o místních koeficientech v České republice lze nalézt na vývěškách či internetových stránkách jednotlivých obcí. Výčet místních koeficientů k dani z nemovitostí v krajských městech pro roky 2012 – 2013 však můžeme nalézt už v **Příloze č. 3**.

3.1.4 Výpočet daně z nemovitostí

Výpočet daně z nemovitostí je náročný, protože velikost daně ovlivňuje více faktorů. Příklady hlavních faktorů ovlivňujících výši daně lze vidět v **Tab. 3.7**.

Tab. 3.7 – Hlavní faktory ovlivňující výši daně z nemovitostí

typ pozemku nebo stavby
výměra pozemku a jeho cena za m ²
zastavěná plocha
počet obyvatel obce (základní koeficient) a místní koeficient
počet nadzemních podlaží

Zdroj: vlastní zpracování

Podle těchto faktorů se pak mezi sebou násobí sazby, koeficienty a ZD, podle toho, zda počítáme daň ze staveb, nebo daň z pozemků. Konečná daň ze staveb či pozemků se pak zaokrouhluje na celé Kč nahoru. Jelikož může být pro obyčejného člověka správné vypočtení výše daně těžké, pomáhají mu s tím daňové kalkulačky, které jsou běžně dostupné na internetu.

3.1.5 Podání daňového přiznání a placení daně z nemovitostí

Daň z nemovitostí je jedinou daní, která se platí dopředu a pro její zaplacení je tudíž rozhodující stav v katastru nemovitostí již k 1. lednu daného zdaňovacího období, za nějž má být zaplacená. Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok.

Přiznáním k dani z nemovitostí se zabývá § 13a zákona o dani z nemovitostí. Podává se vždy nejpozději do 31. ledna. Podání daňového přiznání musí být ve stanovené lhůtě místně příslušnému správci daně. Daňový řád platný od roku 2011 také zavedl pokutu za pozdní podání daňového přiznání, viz § 250 daňového řádu. Tento paragraf říká, že pokud se jeho podání zpozdí o více než 5 pracovních dnů po 31. lednu, tedy se podá až šestý den po 31. květnu, pak se musí zaplatit pokuta. K aktu odeslání se podle daňového řádu nepřihlíží, proto existuje ta možnost do 5 pracovních dnů po lhůtě ještě bez pokuty za pozdní podání. Pokuta činí 0,05 % z daňové povinnosti za každý den prodlení a to minimálně 200 Kč a maximálně 300 000 Kč. Do roku 2012 činila tato pokuta minimálně 500 Kč, ale jednou z novinek roku 2013 bylo zmírnění této pokuty z důvodu její mnohdy nespravedlivé výše. Minimální hranice pokuty 500 Kč je zachována, pokud nedošlo k podání daňového přiznání ani na výzvu správce daně. Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne oznámení platebního výměru správcem daně. Poplatník si ale také může na základě vlastní žádosti na příslušný finanční úřad požádat o prodloužení lhůty pro podání daňového přiznání o 3 měsíce, tedy až do 30. dubna.

Přiznání k dani z nemovitostí podávají poplatníci, kteří se stali v předešlém roce novým vlastníkem nemovitosti a také poplatníci, u kterých došlo u vlastnictví nemovitosti ke změnám okolností rozhodným pro vyměření daně, např. se změnila výměra nemovitosti nebo se k nemovitosti přistavovalo atd. Poplatníci daně, kteří už daňové přiznání v minulosti podali a u kterých k žádné změně nedošlo, daňové přiznání nepodávají. Většinou obdrží poštovní poukázku od příslušného finančního úřadu, na které bude částka vyměřené daně, kterou musí uhradit. Daňové přiznání se podává na tiskopise vydaném ministerstvem financí, které je k nahlédnutí v **Příloze č. 2**.

Placením daně z nemovitostí se konkrétně zabývá § 15 zákona o dani z nemovitostí. Daň z nemovitostí je splatná do konce měsíce května daného roku. Pokud její celková částka převyšuje hodnotu 5 000 Kč, potom je rozdělena na 2 stejné splátky, z nichž první bude zaplacená do konce května a druhá do konce listopadu. Poplatníci, kteří provozují zemědělskou výrobu a chov ryb, mají daň z nemovitostí splatnou až ke konci měsíce srpna a pokud by u těchto poplatníků také došlo k rozdělení na 2 stejné splátky, pak je druhá část daně splatná opět na konci listopadu. Při pozdním zaplacení daně z nemovitostí platí daňový

subjekt úrok z prodlení s úhradou daňové povinnosti podle § 252 daňového řádu. Pozdním zaplacením je myšleno, pokud se placení zpozdí o 5 pracovních dnů po 31. lednu. Pokud úrok nepřekročí částku 200 Kč, pak se sankce za pozdní zaplacení platit nebude.

Daň z nemovitostí je možno zaplatit 3 způsoby. Jsou to platby prostřednictvím složenky, pomocí bezhotovostního převodu nebo přímo na pokladně příslušného finančního úřadu. Pokud využijeme placení složenkou nebo bezhotovostním převodem, pak se za den platby bude počítat až den, kdy bude platba připsána na účet finančního úřadu.

Pokud celková daň z nemovitostí u jednoho poplatníka nepřesáhne částku 30 Kč, pak poplatník sice musí podat daňové přiznání, daň je mu vyměřena, ale nepředepíše se a daň se neplatí.

3.1.6 Spoluvlastnictví

Pokud se jedná o spoluvlastnictví určité nemovitosti a za všechny spoluvlastníky podává daňové přiznání za celou nemovitost pouze jeden spoluvlastník, pak se jedná o tzv. společného zástupce v daňovém řízení. Může se ale stát, že správce daně bude vymáhat daň na kterémkoliv jiném spoluvlastníkovi.

Pokud jeden ze spoluvlastníků podá daňové přiznání sám za sebe a za svůj podíl na nemovitosti, potom si musí ostatní spoluvlastníci dávat pozor, aby nezapomněli také podat daňová přiznání za své vlastní spoluvlastnické podíly na nemovitosti. Pro takovéto situace existuje výjimka, ale pouze pokud spoluvlastníci měli již dříve v minulosti určeného společného zástupce v daňovém řízení. V tomto případě se na spoluvlastnících nebude příslušný finanční úřad domáhat pokut za opožděné podání přiznání k dani ani penále z doměření daně.

3.1.7 Účtování daně z nemovitostí

Výnos daně z nemovitostí se **v obci** účtuje prostřednictvím účtu **231** – Základní běžný účet na stranu **MD** a výnosového účtu **636** – Výnosy z majetkových daní na stranu **Dal** (Máče, 2012).

Pro ukázkou rozdílu mezi účtováním obcí a podnikatelů si ukážeme i účtování daně z nemovitostí u podnikatelů. Předpis daně z nemovitostí se účtuje **u podnikatelů** prostřednictvím nákladového účtu **532** – Daň z nemovitostí na stranu **MD** a účtu **345** – Ostatní daně a poplatky na stranu **Dal**. Její zaplacení se pak účtuje pomocí účtu **345** na stranu **MD** a účtu **211** – Pokladna nebo **221** – Bankovní účty na straně **Dal**.

Daň z nemovitostí je daňově uznatelný příjem obcí. Daň z nemovitostí je ale také daňově uznatelným nákladem např. u podnikatelů, ale pouze v případě, že byla zaplacená. Daňově účinný je i zaplacený doměrek této daně.

3.1.8 Změny u daně z nemovitostí v roce 2013

Od 1. ledna 2013 také došlo ke změnám u daně z nemovitostí. Jednou z nich je změna organizační struktury finančních úřadů kvůli změně Zákona o finanční správě. V krajských městech a v hlavním městě Praha se od roku 2013 o správu daně z nemovitostí stará 14 krajských finančních úřadů a jejich 199 územních pracovišť. To umožňuje spojení daňových povinností za jednotlivé nemovitosti, kterými se dříve zabývaly různé finanční úřady v jednotlivých krajích. Konkrétně v roce 2012 ještě fungovalo 8 finančních ředitelství a 199 finančních úřadů.

Poplatníci, jejichž nemovitosti jsou na území stejného kraje, podají pouze 1 daňové přiznání a úhradu za všechny nemovitosti provedou pouze jednou platbou a to na finanční úřad, v jehož obvodu se nachází dané nemovitosti. Toto spojování má souvislost také se sloučením stávajících spisů souvisejících s daní z nemovitostí do jednoho spisu. Tyto spisy, týkající se daňové povinnosti, budou spravovány konkrétními územními pracovišti, která se budou určovat podle jednotných pravidel. Pravidla k postupu stanovení spravujícího územního pracoviště jsou blíže popsána v *Informačním letáku pro poplatníky daně z nemovitosti*, který lze snadno nalézt např. na internetu. Tento leták je uveden také v **Příloze č. 4**.

3.2 Obecné vymezení a právní úprava místních poplatků

Místní poplatky se řídí zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Pouze na základě tohoto zákona mohou obce vydávat obecně závazné vyhlášky týkající se místních poplatků na jejich území. U místních poplatků mají obce o něco širší škálu pravomocí, než tomu bylo u daně z nemovitostí a mohou tedy větší měrou ovlivnit výši výnosu z místních poplatků. Obce jsou sice v určitých bodech limitovány zákonem o místních poplatcích, ale mohou např. rozhodnout o tom, zda místní poplatky na svém území vůbec zavedou a které z nich, případně, které z nich pak zruší. Obce jsou zákonem o místních poplatcích omezeny zejména limitovaným počtem poplatků, z nichž mohou vybírat a jejich maximálním rozsahem.

Odborníci se v definici místních poplatků velice odlišují. Jsou místní poplatky ve skutečnosti poplatky, nebo jsou to daně skryté za slovem poplatek? Existuje několik různých možností výkladů místních poplatků.

Mnoho odborníků např. řadí místní poplatky do kategorie **místních daní**, kam by zjednodušeně řečeno měly patřit všechny poplatky či daně, které jsou vybírány obcemi do jejich rozpočtů. Podle tohoto výkladu by automaticky měly mezi místní daně patřit jak místní poplatky, tak i daň z nemovitostí a ostatní daně, jako je DPH a důchodové daně. Tato kategorie by pak ale byla velice rozsáhlá a tomu se chceme vyhnout. Navíc každý z těchto odborníků vykládá místní daně pomocí své vlastní definice. Podle některých z nich by se ale např. daň z nemovitostí nemohla mezi místní daně řadit, protože to tyto definice vylučují. Většina z odborníků se neshoduje zejména na základních kritériích místních daní (Radvan, 2012).

Další odborníci naopak považují za daně pouze některé z místních poplatků a to podle jejich charakteru. Např. poplatek ze psů považují za poplatek, kdežto poplatek ze vstupného považují za daň (Pelc, 2011).

Pokud bychom měli vyjmenovat všechna možná kritéria místních daní, byla by to např. ta, vyjmenovaná v **Tab. 3.8**. Už ale jen to, že obec má pravomoc stanovit ZD a že jsou místní daně spravovány obcí, vylučuje z místních daní např. daň z nemovitostí.

Tab. 3.8 Kritéria místních daní

příjemcem celkových výnosů z místních daní je obec
obec stanovuje sazby daně, poplatníky, ZD, placení daní atd.
místní daně jsou spravovány obcí
obec má pravomoc stanovit různá osvobození či jiné úlevy
obec rozhoduje o zavedení či zrušení místních daní
a další

Zdroj: vlastní zpracování

V žádném právním předpise nenalezneme přesnou definici daní nebo poplatků. Hlavní rozdíl mezi daněmi a poplatky ale spočívá v tom, že **daně** jsou většinou povinnou, opakovanou, nenávratnou a neúčelovou platbou, která je vybírána ve prospěch veřejného rozpočtu. Naopak **poplatky** jsou většinou nepravidelnou, jednorázovou platbou vybíranou za nějakou protihodnotu. V praxi se ale rozdíly mezi poplatky a daněmi mnohdy stírají.

Pro účely této diplomové práce budou ale místní poplatky označovány pojmem poplatky a ne daně, protože tento pojem je více zažitý. O dani z nemovitostí se zde již nebude hovořit, neboť byla blíže specifikována v první části této kapitoly.

Celkové výnosy z místních poplatků připadají obcím a obce tyto výnosy mohou využít na dílčí zaplacení nákladů za služby poskytované jejich občanům nebo na zaplacení nákladů vzniklých v souvislosti s těmito poplatky např. na čistotu v obci v případě poplatku ze psů.

Obec určuje ZD i sazby u MP a vykonává jejich správu. Obce si také kromě povinného osvobození mohou vymezit navíc své vlastní. Jednou z hlavních funkcí místních poplatků v obci je totiž regulační funkce, kdy např. zavedení nebo naopak nezavedení určitého poplatku vede ke zvýhodnění některých skupin občanů, kteří to potřebují více než ostatní. Jde např. o osvobození nebo nižší poplatek u slepeckých psů (Pelc, 2011).

3.2.1 Druhy místních poplatků

Jednotlivé druhy místních poplatků jsou vypsány v § 1 zákona o místních poplatcích. Obce si mohou vybírat z osmi druhů místních poplatků, které jsou vyjmenovány v **Tab. 3.9**. Ještě v roce 2011 jich ale bylo devět, protože platil i tzv. místní poplatek za provozovaný výherní hrací automat, ale od 1. ledna 2012 byl tento poplatek zrušen. Byla zrušena jeho forma místního poplatku, nezankl však úplně, byl totiž nahrazen odvodem z výherních hracích automatů. V teoretické části se tímto zaniklým místním poplatkem již zabývat nebudeme. Zmíníme se o něm pouze ve 4. kapitole, jelikož byl do roku 2012 součástí příjmů obce, jejíž místní poplatky budou později analyzovány. Následující podkapitoly se blíže zaměří na jednotlivé místní poplatky tak, jak jsou vymezeny v zákoně o místních poplatcích, ale i podle jiných hledisek.

Tab. 3.9 Druhy místních poplatků

poplatek ze psů
poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt
poplatek za užívání veřejného prostranství
poplatek ze vstupného
poplatek z ubytovací kapacity
poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst
poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů
poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace

Zdroj: Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Poplatek ze psů

Poplatek ze psů je jeden z nejstarších, nejtradičnějších a nejčastěji se vyskytujících poplatků u nás. Nasnadě je otázka, proč byli ze všech druhů zvířat zpoplatněni právě psi? Má to určitě co do činění s tím, že pes je jedním z nejčastěji chovaných zvířat v domácnostech. V některých zemích se dokonce platí poplatky i za jiná domácí zvířata, ne však v České republice. V podobné formě jako u nás se za psy platí např. ve Finsku, Řecku a všech zemích sousedících s Českou republikou.

Poplatkem ze psů se konkrétně zabývá § 2 zákona o místních poplatcích. Poplatníkem je fyzická nebo právnická osoba, která je držitelem psa a má trvalé sídlo nebo pobyt na území České republiky a pes, kterého má v držení musí být starší než 3 měsíce. Poplatník platí poplatek té obci, na jejímž území má trvalé místo pobytu či sídlo. A co vlastně výraz “držení psa“ znamená? Jedná se o nakládání se psem jako s vlastním. V praxi je běžné, že jeden pes má více spoludržitelů neboli osob, se kterými žije ve společné domácnosti např. rodina s dětmi. Poté se z nich určí jeden zástupce a ten pak poplatek platí.

Zákon vymezuje i osvobození od poplatků ze psů, které má významnou funkci regulace. Placení se netýká např. nevidomých osob, osob s těžkým zdravotním postižením, osob, které se starají o výcvik psů pro zdravotně postižené a také osob, které provozují útulek pro psy zřízený obcí atd.

Maximální hranice sazby poplatku ze psů, vycházející ze zákona, je stanovena částkou **1 500 Kč** za jednoho psa během jednoho roku. Další hranicí je částka **200 Kč** za kalendářní rok, která je stanovena za psa, jehož majiteli jsou buď osoby pobírající invalidní, vdovský, sirotčí, starobní, nebo vdovecký důchod a tento důchod je jejich jediným příjmem. Pokud budou mít občané dva a více psů, pak obec může maximální hranici sazby u těchto psů zvýšit, ale maximálně o **50 %**. Často se tak ale neděje, protože rodiny žijící ve společné domácnosti využijí velký počet osob v domě a každého ze psů napíše na jiného člena rodiny.

V obci může docházet také ke krácení poplatku v poměrné výši a to tehdy, pokud má daná osoba v držení psa kratší dobu, nežli jeden rok. Pokud by nastala situace a poplatník by se např. přestěhoval do jiné obce nebo by změnil sídlo, pak by platil poplatky této nově příslušné obci, ale až od počátku kalendářního měsíce, který následuje po měsíci, ve kterém nastala tato změna. Samozřejmě i tato změna by se projevila na výši částky poplatku, která by byla stanovena v poměrné výši.

Obce, které mají na svém území poplatky ze psů zavedeny, takto vybranou částku používají např. na zajištění čistoty obce, která se psy úzce souvisí. Může se jednat např. o nainstalování sáčků na zvířecí exkrementy, i když tyto sáčky vidíme spíše ve větších

městech, než na obcích. Cílem obce může být při zavádění poplatku ze psů mnohdy pouhé omezení počtu psů v obci.

V **Tab. 3.10** můžeme vidět stručný přehled výnosů z poplatku ze psů, které obce vybraly v České republice za roky 2008 až 2011. Mezi lety 2008 až 2010 můžeme sice zaznamenat mírný pokles výnosů, ale v zásadě se poplatek ze psů pohyboval každoročně v téměř identické výši.

Tab. 3.10

Výnos z poplatku ze psů v ČR	
Rok	Výnos (v tis. Kč)
2008	287 477,00
2009	286 741,00
2010	281 384,00
2011	287 454,00

Zdroj: RADWAN, Michal. *Místní daně*. 1. vyd. Praha: Wolter Kluwer ČR, 2012. 244 s. ISBN 978-80-7357-932-6.

Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt

Turistický ruch je pro mnoho zemí důležitým zdrojem příjmů. Není tomu jinak ani u České republiky. Turistika je důležitá jak pro velká města, tak i pro některé obce a zároveň i pro podnikatele, kteří se jí živí. Jako protislužbu za vybírání poplatku v lázeňských či rekreačních oblastech mohou obce či města např. zprostředkovat informace za pomoci informačních center pro turisty nebo zdarma poskytnout mapy okolí, vydávané obcemi či městy. Taktéž mohou zajišťovat čistotu v okolí obce atd. Poplatkem za lázeňský nebo rekreační pobyt se zabývá § 3 zákona o místních poplatcích. Často bývá tento poplatek přirovnáván k poplatku z ubytovací kapacity pro jejich vzájemnou podobnost. Někteří odborníci se dokonce domnívají, že by bylo vhodné tyto dva poplatky spojit v jeden jediný.

Poplatníkem je zde fyzická osoba, která za úplaty a na přechodnou dobu setrvává v lázeňských místech a místech soustředěného turistického ruchu z důvodů rekreačních nebo léčebných. Pokud by tyto fyzické osoby prokázaly, že jsou na tomto místě z jiných, než výše uvedených důvodů, pak se poplatníkem poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt nestávají. Poplatníci ale neodvádějí tyto poplatky přímo obci, ale obec je vybírá prostřednictvím tzv. **ubytovatelů**, kteří přechodná ubytování těmto osobám poskytují. Tito ubytovatelé poplatky vyberou od poplatníků a následně je odvedou příslušné obci. Ubytovatelé jsou tedy plátcí poplatku a mohou to být jak fyzické, tak právnické osoby.

Ubytovatel musí také vést evidenční knihu, která musí být v písemné podobě. Do ní pak zapisuje jméno a příjmení ubytované fyzické osoby, její adresu, číslo průkazu totožnosti, dobu, po kterou je u něj osoba ubytována a účel pobytu. Evidenční kniha se archivuje na dobu 6 let po provedení posledního zápisu.

I u těchto poplatků existuje povinné osvobození. Podobně jako u poplatku ze psů jsou osvobozeny např. osoby s těžkým zdravotním postižením, osoby nevidomé atd. Další velkou skupinou osvobozenou od poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt jsou osoby nezletilé, tzn. osoby mladší 18 let, dále osoby starší 70 let, vojáci v základní službě nebo osoby, které pobírají přídavky na děti atd. Obec může dokonce vymezit území, na kterém bude tento poplatek vybírán, případně omezit jeho vybírání sezónností.

Maximální sazba za lázeňský nebo rekreační pobyt je stanovena částkou **15 Kč** na jednu osobu za každý i započatý den vyjma dne příchodu. Může ale nastat situace, že si zastupitelstvo obce zvolí variantu stanovení poplatku paušální částkou a bude vybírat poplatek týdně, měsíčně nebo ročně. Výše paušální částky ale nemůže převyšovat sumu jednotlivých denních sazeb.

Výnosy z poplatku za Českou republiku během let 2008 až 2011 si můžeme prohlédnout v **Tab. 3.11**. Je z ní patrné, že v letech 2009 a 2010 nastal mírný pokles výnosů, oproti letům 2008 a 2011, přesné příčiny ale neznáme.

Tab. 3.11

Výnos z poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt v ČR	
Rok	Výnos (v tis. Kč)
2008	309 229,00
2009	281 945,00
2010	283 849,00
2011	301 772,00

Zdroj: RADWAN, Michal. *Místní daně*. 1. vyd. Praha: Woltera Kluwer ČR, 2012. 244 s. ISBN 978-80-7357-932-6.

Poplatek za užívání veřejného prostranství

Tento poplatek je podrobně vyobrazen v zákoně o místních poplatcích v § 4. Poplatníky jsou osoby fyzické nebo právnické, které využívají veřejné prostranství k zvláštnímu účelu jako je např. trvalé místo k parkování, skládky odpadu, různé zábavní parky a cirkusy, místa k provádění výkopových prací, k umístění reklam, ke kulturním či sportovním akcím, či dokonce využívají prostranství jako filmové lokace pro natáčení atd.

Od tohoto poplatku jsou povinně osvobozena parkovací místa pro zdravotně postižené. Osvobozeny jsou ale také poplatky u veřejných prostranstvích využitých za účelem charitativních akcí nebo akcí, jejichž výtěžek poputuje na veřejně prospěšné účely.

Maximální sazba poplatku činí **10 Kč** za každý započatý den a za každý započatý m² užívaného veřejného prostranství. Obec může opět zvolit variantu paušálního poplatku, jako tomu bylo u poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt. Jeho stanovení je ale obtížné a opět nesmí výše paušálu převyšovat sumu jednotlivých denních sazeb. Může nastat i situace, kdy obec zvýší **již stanovenou** sazbu až desetkrát a to tehdy, pokud se jedná o užívání veřejného prostranství např. pro účely umístění reklamy, nebo v případě zábavních parků a dalších atrakcí.

V **Tab. 3.12** jsou uvedeny výnosy z tohoto poplatku v jednotlivých letech. Oproti prvním dvěma zmíněným poplatkům, jsou vybírané částky za tento poplatek několikanásobně vyšší. V letech 2008 až 2011 se v České republice jednalo o 3. nejvýnosnější poplatek.

Tab. 3.12

Výnos z poplatku za užívání veřejného prostranství v ČR	
Rok	Výnos (v tis. Kč)
2008	710 368,00
2009	632 054,00
2010	626 426,00
2011	681 575,00

Zdroj: RADWAN, Michal. *Místní daně*. 1. vyd. Praha: Woltera Kluwer ČR, 2012. 244 s. ISBN 978-80-7357-932-6.

Poplatek ze vstupného

§ 6 zákona o místních poplatcích se zabývá poplatkem ze vstupného. Poplatníky jsou **pořadatelé** akcí, z nichž se vybírá vstupné a to buď fyzické, nebo právnické osoby. Tyto akce mají vždy charakter kulturní, sportovní, reklamní či prodejní a měly by být jednorázové. Z toho důvodu se do kulturních akcí nezapočítávají např. stálé prohlídky hradů a zámků. Vstupné, ze kterého se poplatek vybírá, bývá již sníženo o DPH, pokud ho částka obsahuje. „Vstupným se rozumí souhrn veškerých finančních částek, jejichž zaplacením je podmiňován vstup účastníka na akci, bez ohledu na to, za co byly tyto částky konkrétně zaplacené nebo na jaký účel byly využity pořadatelem akce,“ jak tvrdí Radwan ⁶⁾(2012, s. 98).

⁶⁾ RADWAN, Michal. *Místní daně*. 1. vyd. Praha: Woltera Kluwer ČR, 2012. 244 s. ISBN 978-80-7357-932-6.

Osvobozeny jsou poplatky ze vstupného z akcí, z nichž celý výtěžek putuje na charitativní nebo veřejně prospěšné účely.

Maximální sazba je stanovena na **20 %** z celkové částky vybrané za vstup, ale snížené o DPH. Opět může obec stanovit paušální sazbu, ale až po dohodě s pořadateli.

V **Tab. 3.13** je zobrazen celkový výnos z poplatku během několika let. Z údajů lze vyčíst, že výnosy nejsou nijak závratně vysoké. Je to např. z důvodů nízkého zájmu ze strany obcí o tento poplatek.

Tab. 3.13

Výnos z poplatku ze vstupného v ČR	
Rok	Výnos (v tis. Kč)
2008	64 624,00
2009	62 785,00
2010	52 532,00
2011	60 374,00

Zdroj: RADWAN, Michal. *Místní daně*. 1. vyd. Praha: Wolter Kluwer ČR, 2012. 244 s. ISBN 978-80-7357-932-6.

Poplatek z ubytovací kapacity

Poplatek z ubytovací kapacity je specifikován v § 7 zákona o místních poplatcích. Jak již bylo zmíněno výše, tento poplatek má mnoho společného s poplatkem za lázeňský a rekreační pobyt. Poplatníky tohoto poplatku jsou ale na rozdíl od lázeňského poplatku sami ubytovatelé, kteří poskytují **přechodné ubytování** a jsou to buď fyzické, nebo právnické osoby a poplatky vybírají na území té obce, kde se nachází jejich zařízení určená k přechodnému ubytování. Je potřeba rozlišovat, co je a co není zařízením určeným k přechodnému ubytování. Tímto zařízením není např. byt nebo rodinný dům. Ubytovatelé navíc musí vést evidenční knihu podobně jako u poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt. V evidenční knize je opět uvedeno jméno a příjmení ubytované osoby, její adresa, číslo průkazu totožnosti a doba, po kterou je osoba ubytována. Avšak účel pobytu se u poplatku z ubytovací kapacity neuvádí.

Od poplatku z ubytovací kapacity jsou osvobozena např. zařízení k přechodnému ubytování žáků a studentů a zařízení využívaná k charitativním nebo sociálním účelům. Osvobozena jsou i lázeňská nebo zdravotnická zařízení, ale nesmí být zároveň užívána jako hotely. Obec opět může vymezit území, na kterém bude tento poplatek vybírán, případně omezit jeho vybírání sezónností.

Maximální hranice sazby tohoto poplatku je **6 Kč** na jeden den a za jedno lůžko. Obec opět může stanovit paušální poplatek, ale pouze roční a to po společné domluvě s ubytovatelem.

V **Tab. 3.14** je uvedeno, kolik obce vybraly za poplatek z ubytovací kapacity v jednotlivých letech. Zpočátku sice výnosy klesaly, ale od roku 2010 začaly opět skokově růst, až se vyšplhaly na částku 166 079 000 Kč za rok 2011.

Tab. 3.14

Výnos z poplatku z ubytovací kapacity v ČR	
Rok	Výnos (v tis. Kč)
2008	146 245,00
2009	134 826,00
2010	147 335,00
2011	166 079,00

Zdroj: RADWAN, Michal. *Místní daně*. 1. vyd. Praha: Woltera Kluwer ČR, 2012. 244 s. ISBN 978-80-7357-932-6.

Poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst

„Cílem poplatku je omezit pohyb motorových vozidel v určité lokalitě, zklidnit historické části měst nebo zlepšit životní podmínky v určitých místech,“ jak tvrdí Jirásková a Šneberková ⁷⁾(2004, s. 38). Životní podmínky se mohou zlepšit např. chráněním životního prostředí před škodlivými emisemi, které vypouští motorová vozidla

Tímto poplatkem se konkrétně zabývá **§ 10** zákona o místních poplatcích. Poplatníkem je fyzická nebo právnická osoba, která vlastní pro své motorové vozidlo povolení pro vjezd do vybraných míst, do kterých je za běžných okolností vjezd zakázán. Určení vybraných míst je čistě v kompetenci obce a ta je musí vymezit ve vyhlášce.

Osvobození od poplatku za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst se vztahuje na fyzické osoby, které na takto vybraném místě bydlí, případně zde mají nemovitost. Poplatek neplatí ani osoby jim blízké, jejich děti a manželé či manželky těchto osob. Osvobození se dále vztahuje na osoby provozující hospodářskou činnost v nemovitosti, která je umístěna na vybraném místě a na osoby, které vlastní průkaz ZTP a jejich průvodce.

Maximální výše sazby je stanovena buď jednorázovou částkou **20 Kč** za den, nebo může být opět stanoven paušální poplatek po dohodě mezi obcí a poplatníkem a to obvykle

⁷⁾ JIRÁSKOVÁ, Zdena a Alena ŠNEBERKOVÁ. *Místní poplatky v praxi*. 3. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2004. 156 s. ISBN 80-7273-099-1.

roční paušál. V tomto případě se vybírání poplatku paušálem jeví jako jednoznačně lepší varianta. S jednorázovou sazbou je spojeno mnoho problémů z hlediska praktického vybírání a z hlediska nákladů spojených s jejím vybíráním, které jsou mnohdy vyšší, než by byly při zvolení paušálu. Jedná se např. o náklady na zaplacení pracovníka, který každodenně na tom daném místě poplatky vybírá.

Tento poplatek, který omezuje vjezd motorových vozidel do vybraných míst, ale není zase až tak rozšířený a populární, jak by se mohlo na první pohled zdát. Vypovídá o tom také **Tab. 3.15**, která dokazuje předchozí výrok. Z tabulky je patrné, že výnos z tohoto poplatku patří k jedněm z nejnižších.

Tab. 3.15

Výnos z poplatku za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst v ČR	
Rok	Výnos (v tis. Kč)
2008	23 773,00
2009	22 411,00
2010	22 630,00
2011	22 955,00

Zdroj: RADWAN, Michal. *Místní daně*. 1. vyd. Praha: Wolter Kluwer ČR, 2012. 244 s. ISBN 978-80-7357-932-6.

Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

V praxi existují 3 různé zákonné možnosti, jak lze zpoplatnit komunální odpady. Kromě místního poplatku, kterým se bude zabývat tato podkapitola, vymezuje zpoplatnění odpadů ještě i zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon pak vymezuje další dva způsoby výběru a to buď poplatkem za komunální odpad, nebo smluvní úhradou za komunální odpad. Někdy se tak stává, že občané platí podobný poplatek více než jednou. V této podkapitole se ale dále budeme věnovat pouze místnímu poplatku, který je z těchto 3 možností v České republice tou nejčastěji zaváděnou (Radwan, 2012).

Tento poplatek je v zákoně o místních poplatcích popsán nejrozsáhleji a to v **§ 10b**. Pro zjednodušení budeme tento poplatek zkráceně označovat jako poplatek za odpady. Pojem poplatník je u tohoto poplatku vymezen velice obšírně. Primárně je za osobu poplatníka považována fyzická osoba, která má v dané obci nahlášeno trvalé bydliště. Poplatníkem poplatku za odpady mohou být ale také cizinci pobývajících v České republice, kteří však musí splňovat určité podmínky. Jednou z nich je mít v České republice povolen trvalý pobyt nebo

pobyt přechodný na více než 90 dní. Další z podmínek pro to, aby se cizinec stal poplatníkem, je jeho přechodné pobývání v České republice po dobu delší než 3 měsíce. Poplatníkem může být i cizinec pod mezinárodní nebo dočasnou ochranou. Všichni tito poplatníci platí poplatky obci, ve které jsou nahlášeni k trvalému pobytu.

Kdo další ještě může být poplatníkem poplatku za odpady? Např. fyzická osoba, která je majitelem bytu, rodinného domu, případně stavby sloužící k individuální rekreaci, ve kterých není hlášena k pobytu žádná fyzická osoba. Tito majitelé potom platí poplatek v částce poplatku za odpady pro jednu osobu obci, v níž se daný byt, dům, případně stavba nachází.

Pokud žije více lidí ve společné domácnosti, pak stačí, když platí poplatky jedna fyzická osoba za všechny ostatní. Pokud se jedná o dům či byt, ve kterém žije více osob, pak může za všechny tyto osoby poplatky platit vlastník domu či bytu nebo správce. Obecní úřad ale musí znát jména, příjmení a data narození všech těchto osob.

V zákoně o místních poplatcích není u tohoto poplatku vymezeno žádné osvobození. V praxi se však v obcích vyskytují osvobození např. z důvodu dlouhodobého pobytu v zahraničí nebo pobytu ve vězení a další.

Sazba tohoto poplatku se skládá ze dvou částí a to z částky maximálně **250 Kč** za jednu osobu v kalendářním roce. Tato částka je pevná neboli fixní. A z druhé částky maximálně **750 Kč** za jednu osobu v kalendářním roce, která je částkou variabilní a vychází z informací o skutečných nákladech obce na svoz a sběr odpadu z předcházejícího roku. Částka 750 Kč platí v zákoně teprve krátce a lze jí využít až na rok 2013. Zvýšení variabilní částky poplatku bylo totiž jednou ze změn, které obsahuje novela zákona o místních poplatcích. Původně měla tato částka maximální hodnotu pouhých 250 Kč a tím pádem dostatečně nepokrývala náklady obce spojené s odpady.

Pokud by nastala situace a poplatník by se např. přestěhoval do jiné obce, pak by platil v dané obci pouze poměrnou část poplatku podle počtu příslušných měsíců v roce změny. V takovéto situaci se bere pokaždé stav k poslednímu dni příslušného měsíce.

Jak je patrné z **Tab. 3.16**, tak poplatek za odpady byl v letech 2008 až 2011 ve srovnání s ostatními poplatky vymezenými v zákoně o místních poplatcích nejvýnosnějším z nich. Za nejpřesnější hodnotu místního poplatku v této tabulce musíme ale považovat pouze tu, zjištěnou za rok 2011, protože do hodnot v předchozích letech 2008 až 2010 je započítán i výnos z poplatku podle zákona o odpadech (Radvan, 2012).

Tab. 3.16

Výnos z poplatku za komunální odpad v ČR	
Rok	Výnos (v tis. Kč)
2008	4 058 159,00
2009	4 074 587,00
2010	4 054 587,00
2011	3 453 390,00

Zdroj: RADWAN, Michal. *Místní daně*. 1. vyd. Praha: Woltera Kluwer ČR, 2012. 244 s. ISBN 978-80-7357-932-6.

Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku s možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace

Tento poplatek je řešen v § 10c zákona o místních poplatcích a je ze všech místních poplatků tím nejmladším. Jeho poplatníkem je **vlastník** stavebního pozemku, u kterého se **lze** napojit na vodovodní a kanalizační infrastrukturu, vybudovanou obcí, ve které se pozemek nachází. Poplatníkem může být jak fyzická, tak právnická osoba. Následně je této obci zaplacen poplatek za zhodnocení stavebního pozemku s možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace. Je-li takovýto pozemek ve vlastnictví vícero osob, pak poplatek platí všichni společně a nerozdílně.

Opět není zákonem stanoveno osvobození, stejně jako tomu bylo u předchozího poplatku za odpady. Maximální hranice sazby na 1m² nesmí podle zákona přesáhnout **rozdíl mezi** cenou stavebního pozemku, u kterého není šance připojení na vodovodní a kanalizační infrastrukturu obce **a** ceny stavebního pozemku, který se připojit může. Cena stavebních pozemků se pak určí dle zvláštního právního předpisu.

Z **Tab. 3.17** je patrné, že mezi lety 2008 a 2011 tento poplatek velmi kolísal nahoru a dolů a že hodnoty výnosů z tohoto poplatku patří k jedněm z nejnižších.

Tab. 3.17

Výnos z poplatku za zhodnocení stavebního pozemku v ČR	
Rok	Výnos (v tis. Kč)
2008	6 441,00
2009	11 251,00
2010	8 881,00
2011	16 097,00

Zdroj: RADWAN, Michal. *Místní daně*. 1. vyd. Praha: Woltera Kluwer ČR, 2012. 244 s. ISBN 978-80-7357-932-6.

3.2.2 Některá společná ustanovení

Co se stane s poplatníkem nebo plátcem, pokud nezaplatí či neodvedou jim příslušné místní poplatky ve stanovené částce a včas? Potom bude poplatek vyměřen obecním úřadem. Případně může obecní úřad dokonce přikročit k variantě ztrojnásobení výše těchto poplatků. Poplatník ani plátce v tomto případě nebudou platit žádnou pokutu. Pokud by se u nezaplacení jednalo o nezletilého poplatníka, za kterého odpovídají zákonný zástupce a samotný poplatník společně, pak by se poplatek vyměřil některému z těchto dvou.

Všichni poplatníci mají povinnost ohlásit se u správce poplatku. V ohlášení se uvádí např. jméno a příjmení, název firmy, adresy, údaje pro výpočet poplatku, čísla účtů a další údaje uvedené v § 14a. Pokud poplatníci nepodají ohlášení, správce daně je k tomu dodatečně vyzve. Pokud ani tato výzva nebude mít u poplatníků odezvu, potom může správce uložit pokutu až v částce 50 000 Kč.

3.2.3 Obecně závazná vyhláška k místním poplatkům

Obecně závazná vyhláška k místním poplatkům neboli zavádění místních poplatků v praxi, pokud obec rozhodne o zavedení některých z těchto poplatků. Všichni občané, kteří jsou poplatníky místních poplatků, by měli mít co nejjednodušší a nejpřímější přístup k informacím o své poplatkové povinnosti v příslušné obci. Obce by tak měly učinit právě pomocí obecně závazné vyhlášky k místním poplatkům, kterou musí přijmout prostřednictvím svého základního orgánu zastupitelstva. Vyhláška platí výhradně na území konkrétní obce a měla by být občanům k dispozici buď na internetových stránkách obce, nebo na obecním úřadě (Radvan, 2012).

Obec se musí při stanovení vyhlášky držet zákona o místních poplatcích a nesmí určit povinnosti nad jeho rámec. Tzn., že nemůže stanovit platební povinnost vyšší, než je maximum uvedené v zákoně. Obec může pouze tyto zákonem stanovené povinnosti blíže specifikovat. Obec ve vyhlášce stanoví konkrétní sazby poplatků, splatnost, různé úlevy, osvobození nad rámec zákona a ohlašovací povinnost (Radvan, 2012).

Obec nesmí zasahovat do procesních záležitostí jako je např. postup při pozdním zaplacení poplatků či při zaplacení poplatků v nesprávné výši. Tyto postupy jsou v zákoně přesně vymezeny. Obec také nemůže ve vyhlášce stanovit nové druhy MP, které nejsou v zákoně, nesmí stanovit jinou osobu poplatníka, jiným způsobem stanovit základ daně, případně zvyšovat sazby nad maximum uvedené v zákoně. Obce by se také neměly dopouštět

diskriminace na svých občanech např. při osvobození od placení. Osvobození je vždy potřeba řádně zvážit a přezkoumat jeho účel (Radvan, 2012).

V obecně závazné vyhlášce k místním poplatkům musí obce často opakovat text zákona, aby občané, kteří běžně zákony nečtou nebo se jinak neinformují, měli dostatečný přehled o své povinnosti platit poplatky.

3.2.4 Účtování místních poplatků

Předpis místních poplatků se v **obci** účtuje prostřednictvím syntetického účtu pohledávek **315** – Poplatky na stranu **MD** a příslušných analytických účtů, které si obec zvolí k rozlišení jednotlivých poplatků a pomocí výnosového účtu **606** – Výnosy z místních poplatků na stranu **Dal**. Příjem obce neboli zaplacení místních poplatků se pak účtuje pomocí účtu **231** – Základní běžný účet na stranu **MD** a účtu **315** – Poplatky na stranu **Dal** (Máče, 2012).

3.2.5 Novela zákona o místních poplatcích

Od 1. července 2012 nabyla účinnosti novela zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Tato novela je aplikovatelná na místní poplatky za rok 2013. Novela se týkala určitých základních ustanovení zákona a o některých z nich jsme se zmínili již v předchozích podkapitolách.

Hlavní změny se týkají např. poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. U tohoto poplatku byla zvýšena druhá část maximální sazby z původních 250 Kč na 750 Kč. Dále byl také rozšířen okruh poplatníků u některých z poplatků, ale tato změna už byla automaticky obsažena v jednotlivých podkapitolách místních poplatků. V neposlední řadě byla zavedena společná odpovědnost nezletilé osoby a jejího zákonného zástupce.

U společné odpovědnosti nezletilé osoby a jejího zákonného zástupce se jedná o změnu, která platí u všech místních poplatků. Před novelou měli plnou zodpovědnost za nezaplacení poplatku pouze nezletilí. Tzn., že pokud za ně v době, kdy sami neměli poplatek z čeho zaplatit, nezaplatili poplatek ani jejich zákonní zástupci, potom na ně často po dosažení dospělosti čekala např. exekuce. Nově ale správce poplatku sám zvolí, komu tento poplatek vyměří. Zda nezletilému či jeho zákonnému zástupci.

4 Analýza daně z nemovitostí a místních poplatků v obci

Daň z nemovitostí a místní poplatky jsou nedílnou součástí daňových příjmů obce Hnojník a jsou jimi zatěžováni občané obce. Mezi pravomoci obce patří určitým způsobem ovlivňovat velikost těchto dvou příjmů a to buď ve větším, nebo menším rozsahu. Vždy se ale musí řídit zákony, které se k těmto příjmům vztahují.

4.1 Základní údaje o obci Hnojník

Obec Hnojník je střediskovou obcí, jejíž okolí je ohraničeno pohořím Beskydy. Je to největší obec z mikroregionu povodí řeky Stonávky, pod který, kromě obce Hnojník, spadá dalších 9 obcí. Tento mikroregion je tedy tvořen 10 obcemi, nachází se v Moravskoslezském kraji a každou z deseti obcí protéká řeka Stonávka. Hnojník leží na křižovatce spojující z jedné strany města Třinec a Frýdek-Místek a ze strany druhé město Havířov s obcí Komorní Lhotka, která také patří do mikroregionu. Kromě toho vede Hnojníkem i důležitá železniční trať, která propojuje město Český Těšín s městem Frýdek-Místek.

Téměř 1 500, to je poslední známý údaj o počtu obyvatel obce Hnojník. Z toho vyplývá, že oficiální status Hnojníku je obec. Správním obvodem obce s rozšířenou působností je pro Hnojník město Třinec. Katastrální výměra obce činila k 31. 12. 2011 zhruba 642 ha a střední nadmořská výška obce přibližně 365 metrů nad mořem. V **Tab. 4.1** můžeme porovnat přibližný vývoj obyvatelstva obce mezi lety 2005 až 2011. Můžeme z ní vyčíst, že se počet obyvatel během let neměnil nijak skokově, ale lišil se nejvýše o desítky osob a střídavě rostl nebo klesal. Největší růst nastal v průběhu roku 2005 a také v průběhu roku 2010 a byl způsoben větším počtem přistěhovaných osob.

Tab. 4.1 Vývoj počtu obyvatel mezi roky 2005 - 2011

Rok	Stav k 1.1.	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek celkový	Stav k 31.12.
2005	1 445	16	19	61	33	25	1 470
2006	1 470	12	11	38	40	-1	1 469
2007	1 469	14	16	27	26	-1	1 468
2008	1 468	18	14	28	19	13	1 481
2009	1 481	16	19	24	31	-10	1 471
2010	1 471	25	25	56	23	33	1 504
2011	1 504	9	18	49	47	-7	1 494

Zdroj: <http://www.czso.cz/>

Z celkového počtu 1494 obyvatel z konce roku 2011, kdy probíhalo zatím poslední sčítání lidu, domů a bytů, tvořily zhruba 14 % obyvatel děti do 14 let věku a necelých 18 % obyvatel lidi ve věku nad 65 let. Lze předpokládat, že toto procentuální vyjádření se během roku 2012 a 2013 nemohlo nijak výrazně změnit, protože v obci nenastala žádná závažná událost, která by tomu napovídala. Tyto hodnoty budou pravděpodobně kolísat stejným tempem, jako kolísal počet obyvatel v letech 2005 až 2011.

4.2 Stručná historie obce Hnojník

Přesný původ názvu obce není znám, ale existuje několik možných variant výkladů, jak vlastně tento název vznikl. Ani tak ale není jisté, že podle jedné z těchto variant byla obec skutečně pojmenována. Nejvíce se mluví o dvou z nich. V první verzi se hovoří o tom, že obec nese svůj název podle rašelinišť, která se v obci vyskytují zvláště v lesích v severní části obce. V dřívějších dobách totiž lidé neznali slovo rašelina, ale používal se výraz „hnoj“. Podle druhé verze byl název obce odvozen z názvu houby hnojník obecný, která se hojně vyskytovala na území obce.

První zmínky o obci nacházíme v roce 1305. V souvislosti s tímto rokem slavila obec před 8 lety své sedmisté výročí. Historie obce je spojována zejména se šlechtickým rodem baronů Beessů z Chrostiny, kteří na území obce nechali v 18. století postavit barokní zámek, který byl později přestavěn do stylu slezského empíru. Dnes ale zámek velmi chátrá, zejména z důvodů zahraničních vlastníků, kteří se o rekonstrukci zámku nestarají, i když slíbili opak. Obec je v této věci bezradná, ačkoli se v poslední době začínají věci okolo zámku pomalu hýbat kupředu. Mezi další významné historické památky obce můžeme zařadit také např. kostel Nanebevzetí Panny Marie, hřbitovní kapli - hrobku rodu Beessů a další.

4.3 Příjmy a výdaje obce Hnojník za období let 2008 – 2012

Tato kapitola postupně stručně analyzuje, jak obec Hnojník hospodařila během let 2008 až 2012. Ve dvou souhrnných tabulkách **Tab. 4.2** a **4.3** budou znázorněny příjmy a výdaje obce za tyto roky v rozdělení podle jednotlivých druhů tak, jak se jimi zabývala kapitola *2.1.4 Financování obcí*. Jednotlivé roky budou blíže analyzovány v samostatných odstavcích, ve kterých se rozeberou nejprve příjmy obce a hned poté výdaje.

Tab. 4.2 Příjmy a výdaje obce Hnojník v letech 2008 až 2010

PŘÍJMY	rok 2008	rok 2009	rok 2010
CELKEM	23 047 954,05 Kč	34 236 717,49 Kč	25 860 265,45 Kč
Daňové	12 481 017,82 Kč	11 307 199,11 Kč	13 589 300,85 Kč
Nedaňové	4 600 614,43 Kč	4 316 362,32 Kč	4 801 535,14 Kč
Kapitálové	2 187 200,00 Kč	9 125 000,00 Kč	94 700,00 Kč
Přijaté transfery	3 779 121,80 Kč	9 488 156,06 Kč	7 374 729,46 Kč
VÝDAJE	rok 2008	rok 2009	rok 2010
CELKEM	21 269 718,63 Kč	30 746 016,94 Kč	26 899 911,94 Kč
Běžné	17 480 483,11 Kč	27 419 483,28 Kč	23 440 306,14 Kč
Kapitálové	3 789 235,52 Kč	3 326 533,66 Kč	3 459 605,80 Kč

Zdroj: Výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávních celků, regionálních rad a dobrovolných svazků obcí sestavené k 12/2008, 12/2009 a 12/2010.

V roce **2008** tvořily největší část příjmů příjmy daňové, které tvořily zhruba 54,15 % všech příjmů v tomto roce, tedy více než polovinu. Největší podíl na daňových příjmech představovaly příjmy za daň z přidané hodnoty, které činily více než 4,5 miliónu Kč a také DPPO. Druhou nejvyšší složkou celkových příjmů byly příjmy nedaňové, které ale činily pouhých 19,96 % celkových příjmů a největší podíl na tom měly příjmy za poskytování služeb a výrobků v oblasti bytového hospodaření. Částka, která také stojí za zmínku, je příjem za prodej pozemků, jenž činil více než 1,9 miliónu Kč a který patří mezi kapitálové příjmy. Ty v tomto roce činily 9,49 % všech příjmů a zmiňovaný prodej pozemků z nich tvořil 87 %. Nesmíme zapomínat ani na přijaté transfery neboli dotace, které činily 16,4 % příjmů. Nejvíce dotací plynulo v tomto roce Hnojníku ze státního rozpočtu. U výdajů obce v roce 2008 drtivá většina z nich připadala na výdaje běžné, kdy tyto výdaje tvořily 82,18 % procent všech výdajů a největší část z nich byla vynaložena na činnost místní správy, kam patří mimo jiné placení nájemného, energie, výdaje na vyplácení mezd zaměstnanců obce atd. Celkové výdaje obce v tomto roce byly ale i přesto nejmenší za celé období let 2008 až 2012.

Příjmy obce v roce **2009** vzrostly oproti roku 2008 téměř o polovinu. Opět tvořily největší část příjmů příjmy daňové, ale oproti roku 2008 s mnohem menším odstupem před kapitálovými příjmy a dotacemi. Propast mezi jednotlivými druhy příjmů už nebyla tak velká, neboť příjmy daňové tvořily zhruba 33 %, kapitálové příjmy 26,7 % a dotace 27,7 % z celkových příjmů. Mezi příčiny, proč došlo k takovému vyrovnání podílů jednotlivých druhů příjmů na příjmech celkových oproti roku 2008, může patřit např. u příjmů daňových snížení příjmů z DPPO o více než 1 milión Kč oproti roku 2008, ale zejména u přijatých transferů položka přes 4 milióny Kč za převody z rozpočtových účtů, která se ale současně vyrušila s výdajovou položkou převody vlastním fondům. U kapitálových příjmů to byly

zejména příjmy 9 100 000 Kč za prodej ostatního hmotného dlouhodobého majetku souvisejícího s činností místní správy. Obec ale měla v tomto roce kromě vyšších příjmů také mnohem vyšší výdaje a to zejména běžné výdaje, jejichž hodnota vzrostla oproti roku minulému téměř o 1/3. Toto zvýšení výdajů mělo původ mimo jiné ve zvýšení výdajů na bytové hospodářství na více než dvojnásobek hodnoty loňského roku a ve větších výdajích souvisejících se základními školami v Hnojníku. Je ale také třeba zmínit, že v tomto roce klesly výdaje na místní správu. I přes tento pokles však nadále tyto výdaje spojené s místní správou tvořily největší složku běžných výdajů, stejně jako v roce 2008.

Rok **2010** je prvním rokem z tohoto pětiletého zkoumaného období, kdy výdaje převyšovaly příjmy obce. Daňové příjmy znovu představovaly největší část příjmů rozpočtu obce a podobně jako v roce 2008 to byl téměř 53 % podíl na celkových příjmech. V tomto roce získala obec oproti letům předchozím poměrně velké dotace ze státního rozpočtu, jejichž hodnota souhrnně činila přes 5 miliónů Kč. Tento rok je také zajímavý nízkými kapitálovými příjmy obce, které činily pouhých 94 700 Kč a to pouze za prodej pozemků, což je oproti miliónovým částkám v předchozích letech poměrně značný rozdíl. Jak již bylo zmíněno výše, v tomto roce poprvé od roku 2008 výdaje převyšovaly příjmy a to o celkových 1 039 646,49 Kč. Tak jako v každém roce tvořily většinu výdajů výdaje běžné. V tomto roce sice pokračoval trend mírného snižování výdajů na místní správu z předchozích let, ale znovu vzrostly výdaje na základní školy a to skoro o 2 milióny Kč oproti roku 2009.

Tab. 4.3 Příjmy a výdaje obce Hnojník v letech 2011 až 2012

PŘÍJMY	rok 2011	rok 2012
CELKEM	24 953 748,71 Kč	36 751 598,22 Kč
Daňové	12 879 501,00 Kč	13 144 852,12 Kč
Nedaňové	4 586 694,59 Kč	5 976 942,36 Kč
Kapitálové	283 000,00 Kč	707 885,00 Kč
Přijaté transfery	7 204 553,12 Kč	16 921 918,74 Kč
VÝDAJE	rok 2011	rok 2012
CELKEM	22 549 918,06 Kč	39 261 640,68 Kč
Běžné	19 732 083,06 Kč	30 006 640,52 Kč
Kapitálové	2 817 835,00 Kč	9 255 000,16 Kč

Zdroj: Výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávních celků, regionálních rad a dobrovolných svazků obcí sestavené k 12/2011 a 12/2012.

Jak lze zjistit z další tabulky **Tab. 4.3**, v roce **2011** celkové příjmy oproti předchozímu roku mírně poklesly. V tomto roce tvořily daňové příjmy přibližně 52 % celkových příjmů, tedy téměř stejně jako v letech 2008 a 2010. Nedaňové příjmy se podílely na celkových

příjmech 18 % a přijaté transfery 29 %. Nejmenší podíl připadl opět na příjmy kapitálové, které se sice oproti minulému roku mírně zvýšily na hodnotu 283 000 Kč, ale ve srovnání s lety 2008 až 2009 to byla stále zanedbatelná částka. Na druhé straně v roce 2011 dosáhla obec druhých nejnižších výdajů během zkoumaného období a to i přes to, že obci vzrostly výdaje na činnost místní správy na 6 760 359,7 Kč.

Největší příjmy a výdaje byly vynaloženy za rok **2012**. V tomto roce stejně jako v roce 2010 výdaje převýšily příjmy obce. Ale rozdíl mezi nimi byl tentokrát vyšší a to přes 2,5 miliónu Kč. Poprvé v tomto roce přijaté transfery tvořily vyšší podíl na celkových příjmech, než příjmy daňové a to téměř 46 %. Bylo to způsobeno opět převody z rozpočtových účtů, což se projevilo i ve výdajích, kde se tato položka vyrušila s položkou převody vlastním fondům. Obec ale také přijala vysoké investiční dotace ze státních fondů a neinvestiční dotace ze státního rozpočtu, které dohromady čítaly přes 6 miliónů Kč. Oproti ostatním letům se zde také poprvé snížil velký rozdíl mezi výdaji běžnými a kapitálovými. Běžné výdaje tvořily 76 % celkových výdajů a kapitálové výdaje 24 %. Růst kapitálových výdajů byl způsoben zejména převody vlastním fondům.

Nedaňové příjmy během tohoto pětiletého období let 2008 až 2012 kolísaly, ale nikdy se nedostaly přes částku 6 miliónů Kč, i když v posledním zkoumaném roce 2012 k tomu měly značně blízko. K nejvyšším nedaňovým příjmům obce patřily zejména příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí, příjmy z poskytování služeb a výrobků v oblasti bytového hospodářství, přijaté dary a příspěvky a další.

4.3.1 Analýza daně z nemovitostí v obci za období let 2008 - 2012

Obec se ve věci daně z nemovitostí řídí zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, dále zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů a Obecně závaznou vyhláškou č. 2/2006, která řeší daň z nemovitostí na území obce Hnojník. Tato vyhláška je povinná pro fyzické a právnické osoby na území obce. Od roku 2006 však nebyla obcí vydána nová vyhláška k dani z nemovitostí, tudíž ani nestihli na svém území zavést místní koeficient. Ten si obce v České republice mohly stanovit až od roku 2008. Neaktuální forma vyhlášky ale také způsobila zastaralost některých sazeb, které už podle zákona o dani z nemovitostí neplatí. O vydání nové vyhlášky už zastupitelstvo obce několikrát uvažovalo a je si plně vědomo potřeby její aktualizace.

Ve vyhlášce k dani z roku 2006 jsou podrobněji stanoveny pouze sazby pro stavební pozemky a pro obytné budovy, které jsou ale z větší části zastaralé a neplatné. U *stavebních pozemků*, které jsou v daňovém přiznání označeny písmenem **F**, činí sazba daně **1,00 Kč/m²**,

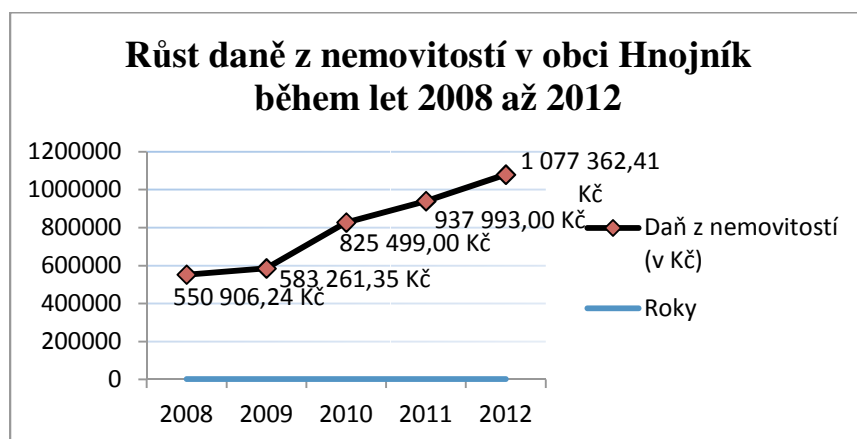
ta je ovšem nižší, než současná sazba stanovená zákonem na 2,00 Kč/m². V době, kdy byla vyhláška tvořena, byla však tato sazba stanovena přesně podle zákona. Sazba u stavebních pozemků se pak násobí ještě základním koeficientem podle počtu obyvatel, který obec stanovila vyhláškou a o kterém se zmíníme později. U *obytných domů*, které jsou označeny písmenem **H**, činí sazba daně **1,00 Kč/m²** zastavěné plochy. To je polovina z částky, kterou stanovuje současná platná verze zákona. U ostatních staveb, které tvoří příslušenství k obytným domům z výměry přesahující 16 m² zastavěné plochy, označované písmenem **I**, je sazba také **1,00 Kč/m²** zastavěné plochy, ale tato sazba již koresponduje se sazbou v zákoně. U staveb písmene **H** a **I** se sazby navíc zvyšují o **0,75 Kč** za každé další nadzemní podlaží, pokud zastavěná plocha nadzemního podlaží přesahuje 2/3 zastavěné plochy. U staveb typu **H** a **I** se opět sazba násobí základním koeficientem podle počtu obyvatel.

Zbytek sazeb, osvobození, poplatníci, předmět daně a další skutečnosti jsou stanoveny podle zákona o dani z nemovitostí.

Jak bylo zmíněno v předcházejících odstavcích, obec si zavedla základní koeficient podle počtu obyvatel ovšem s tím rozdílem, že stanovila 2 různé koeficienty. Tyto koeficienty platí v obci ale pouze pro pozemky a budovy typu **F**, **H** a **I**. První je stanoven na hodnotu **1,4**, což je přesně koeficient stanovený zákonem pro počet obyvatel mezi 1 000 až 6 000. Tento koeficient platí *pro centrum obce*. Druhý koeficient je stanoven na hodnotu **1**, která se použije *pro odlehlé části obce*. Aby se od sebe daly rozeznat odlehlé části obce a její centrum, jsou ve vyhlášce vyjmenovány domy spolu s jejich čísly popisnými, které spadají do odlehlé části obce a jejichž celkový počet je 44.

Jak je patrné z **grafu 4.1**, příjem z daně z nemovitostí se v obci od roku 2008 pořád zvyšoval a to i přes to, že obec nemá zaveden místní koeficient. Skokový růst výnosu z daně z nemovitostí o necelých 250 000 Kč, ke kterému došlo mezi lety 2009 až 2010, byl způsoben také díky zvýšení sazby daně. Neustálé zvyšování výnosu z daně bylo patrně způsobeno i rostoucím počtem nově postavených domů v obci. Mnoho mladých rodin s dětmi si během minulých pěti let postavilo v obci rodinný domek. Obec Hnojník je totiž svou polohou ideálním místem pro bydlení. Pro rodiny s dětmi je Hnojník ideální i z hlediska zajištění vzdělání, které poskytují 2 základní školy, jedna česká škola s prvním i druhým stupněm, do které dojíždí také mnoho dětí z okolních obcí a jedna polská základní škola, pro početnou menšinu polských občanů Hnojníku a okolí. Dalším důvodem pro neustále rostoucí příjmy z daně z nemovitostí mohlo být např. to, že došlo ke snížení počtu domů ve vlastnictví obce a to patrně z důvodů jejich prodeje. Tyto domy tudíž přestaly spadat do kategorie osvobození.

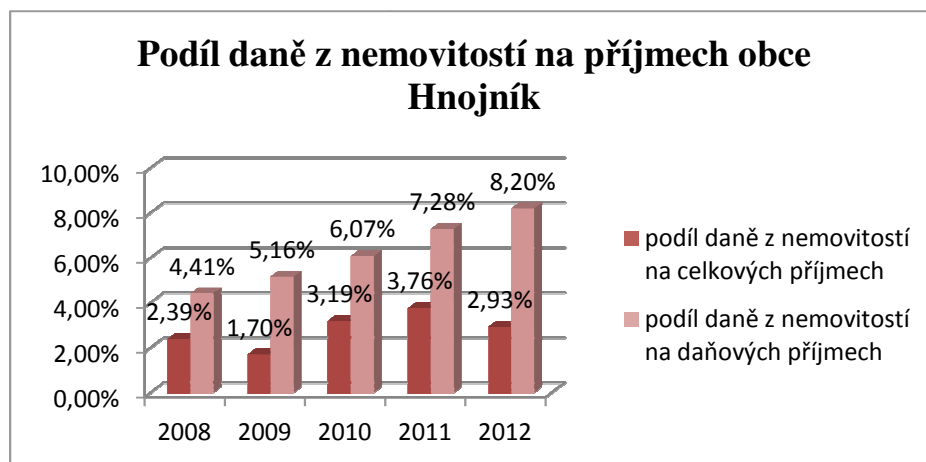
Graf 4.1 Růst daně z nemovitostí v obci Hnojník během let 2008 až 2012

Zdroj: Výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávních celků, regionálních rad a dobrovolných svazků obcí sestavené k 12/2008, 12/2009, 12/2010, 12/2011 a 12/2012.

V dalším **grafu 4.2** zase můžeme porovnat, jakou část celkových příjmů a jakou část daňových příjmů tvoří výnos daně z nemovitostí neboli, jakou měrou se podílí na rozpočtu obce. Z grafu je jasné patrné, že podíl na daňových příjmech rostl rovnoměrně v průběhu let na rozdíl od podílu na celkových příjmech, kde docházelo během let ke kolísání. Z grafu lze také vypočítat, že podíl výnosu z daně z nemovitostí na celkových příjmech obce není nikterak závratný a během zkoumaného období nepřekročil hranici 4 %. Nejmenší podíl na celkových příjmech byl v roce 2009, což způsobily také druhé nejvyšší celkové příjmy obce za období let 2008 až 2012, které zapříčinily větší rozložení podílu jednotlivých druhů příjmů obce na nich. Z tohoto grafu rovněž vyplývá, že o příjem z daně z nemovitostí se obec Hnojník rozhodně nemůže plně finančně opřít.

Graf 4.2 Podíl daně z nemovitostí na příjmech obce Hnojník

Zdroj: Výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávních celků, regionálních rad a dobrovolných svazků obcí sestavené k 12/2008, 12/2009, 12/2010, 12/2011 a 12/2012.

Z **Přílohy č. 5** také můžeme zjistit podrobnější rozdělení výnosů podle jednotlivých druhů pozemků a staveb v obci Hnojník. Z **Tab. 4.4** je jasné patrné, že příjmy z daně ze staveb v letech 2008 – 2012 pokaždé velkou měrou převyšovaly příjmy daně z pozemků. Největší rozdíl mezi nimi byl patrný v roce 2011, kdy činil 529 778,45 Kč. Na *dani z pozemků* se vždy největší částkou podílely pozemky označené pod písmenem **A**, tedy orná půda, chmelnice, vinice, zahrady a ovocné sady. Ty činily většinou přes 50 % příjmů daně z pozemků. Naopak u *daně ze staveb* tvořily její největší část příjmy ze staveb pro průmysl, stavebnictví, dopravu, energetiku a ostatní zemědělskou výrobu skryté pod písmenem **N**, dále stavby pro ostatní podnikatelskou činnost pod písmenem **O** a v neposlední řadě také obytné domy pod písmenem **H**. Na *celkové dani z nemovitostí* se nejvíce podílely stavby pod písmenem **N** a to pokaždé více než 30 % podílem.

Tab. 4.4 Příjmy z daně z pozemků a ze staveb v letech 2008 - 2012

Roky	2008	2009	2010	2011	2012
Daň z pozemků	135 357,7 Kč	161 155,1 Kč	185 984,9 Kč	204 107,3 Kč	273 973,3 Kč
Daň ze staveb	415 548,6 Kč	422 106,2 Kč	639 514,1 Kč	733 885,7 Kč	803 389,2 Kč

Zdroj: Příloha sdělení k dani z nemovitostí zaslaná z Finančního úřadu pro Moravskoslezský kraj Územní pracoviště v Třinci

4.3.2 Analýza místních poplatků v obci za období let 2008 - 2012

Obec Hnojník má na svém území v současné době zavedeno 5 místních poplatků. Jsou jimi místní poplatek ze psů, místní poplatek za užívání veřejného prostranství, místní poplatek ze vstupného, místní poplatek za povolení k vjezdu do vybraných míst a místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Ještě za rok 2011 platil na území obce také poplatek za provozovaný hrací automat, který byl ale ze zákona zrušen a to od 1. ledna 2012. Tento poplatek z obce ale nevymizel úplně, akorát již přestal spadat do kategorie místních poplatků a byl nahrazen odvodem z výherních hracích automatů, který je součástí správních poplatků. Ke každému poplatku byla obcí také vydána Obecně závazná vyhláška a tyto vyhlášky mohou občané nalézt např. na internetových stránkách obce.

Každému z těchto poplatků bude věnována samostatná kapitola až na dva z nich. Jedním z nich je poplatek za povolení k vjezdu do vybraných míst, který platí pouze pro novostavby a to při vjezdu na místní komunikace obce a během let 2008, 2009 a 2011 činily příjmy z tohoto poplatku dohromady pouhých 2 700 Kč. V roce 2010 a 2012 se z něj

nevybrala na obci dokonce vůbec žádná částka. Podle těchto údajů se jedná o druhý nejméně výnosný místní poplatek v obci Hnojník, hned za místním poplatkem ze vstupného. Jeho podíl na příjmech obce je tudíž tak malý, že by bylo zbytečné se jím podrobněji zabývat. Druhým poplatkem, kterému nebude věnována samostatná kapitola, je poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj. Ten se v současnosti mezi místní poplatky již neřadí, ale během let 2008 až 2011 bylo z tohoto poplatku vybráno v obci kolem 70 000 Kč.

Poplatek ze psů

Oproti poplatku za povolení k vjezdu, je příjem za místní poplatek ze psů v obci druhým nejvýnosnějším poplatkem. Vyhláška k tomuto poplatku byla v průběhu let 2008 až 2012 pouze jednou aktualizována a to v roce 2011.

Mezi lety 2008 až 2010 se obec řídila u poplatků ze psů Obecně závaznou vyhláškou č. 2/2005 o místních poplatcích a zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Ve věci předmětu poplatku, jeho poplatníků, osvobození a dalších se obec řídí přesně podle zákona. Vyhláška stanovuje např. oznamovací povinnost poplatníků a splatnost poplatku a také říká, že každý poplatník v obci pro svého psa dostane nepřenosnou evidenční známku a to i v případě osvobození.

V **Tab. 4.5** jsou uvedeny jednotlivé roční sazby poplatku ze psů, které obec vyhláškou stanovila a byly platné od roku 2005 až do konce roku 2010.

Tab. 4.5 Sazby poplatku ze psů

1. rodinné domky a firmy	
za každého prvního psa	100 Kč
za každého dalšího psa	100 Kč
2. bytové domy	
za každého prvního psa	200 Kč
za každého dalšího psa	400 Kč
3. poživatel invalidního, starobního nebo vdovského důchodu, který je jeho jediným zdrojem příjmů	
za každého prvního psa	50 Kč
za každého dalšího psa v bytovém domě	300 Kč
za každého dalšího psa v rodinném domku a firmě	100 Kč

Zdroj: Obecně závazná vyhláška č. 2/2005 o místních poplatcích

Z tabulky je jasné patrné, že se obec snažila své obyvatele tímto poplatkem příliš nezatěžovat. Sazby jsou postaveny na velice nízkých částkách. Při porovnání maximální

povolené sazby podle zákona, která činí 1 500 Kč ročně a sazeb obce Hnojník z tabulky 4.5, je sazba stanovená pro rodinné domy 15 krát nižší, než by mohla být. Pokud by měl poplatník v držení více psů a žil by v rodinném domě, pak by oproti zákonu, který umožňuje v těchto případech zvýšení maximální sazby až o 50 %, ušetřil dokonce ještě více, protože sazba je stejná pro obě tyto varianty. U bytových domů obec stanovila vyhláškou sazbu přece jen o něco vyšší, ale stále je velmi nízká oproti možnosti, které by mohla obec využít. Z pohledu občanů obce jsou takto stanovené nízké sazby samozřejmě ideální variantou, ale obec na tom moc nevydělá. Otázkou je, zda by zvýšení poplatku znamenalo nějaký větší přínos pro obec, v závislosti na tom, jakou částí se podílí tento poplatek na celkových nebo konkrétně daňových příjmech. Pouze u poživatelé invalidního důchodu, který bydlí v bytě a má v držení více než 1 psa, využila obec maximálně možností zákona a částka 300 Kč je zde tvořena maximální hranicí 200 Kč a částkou 100 Kč, která představuje 50 % zvýšení maximální hranice u každého dalšího psa.

V **Tab. 4.6** pak vidíme důsledky takového jednání obce, kdy příjmy z poplatku ze psů za roky 2008 až 2010 jsou natolik nízké, že tvoří ani 1 % z příjmů daňových, natož celkových příjmů. Příjem z poplatku během těchto let velmi kolísá a to i přesto, že neustále rostl počet poplatníků v obci. Zřejmě to bylo způsobeno různorodou strukturou poplatníků, kdy např. v obci přibýlo poplatníků, kteří vlastnili pouze jednoho psa a zároveň ubylo obyvatel s více než 1 psem. Také se mohli poplatníci např. přestěhovat z bytu do rodinného domu anebo jiným způsobem dosáhnout nižší sazby poplatku.

Tab. 4.6 Příjem z poplatku ze psů za roky 2008 - 2010

Roky	2008	2009	2010
Počet poplatníků	110	126	138
Příjem z poplatku	19 455 Kč	14 765 Kč	19 451 Kč
Podíl poplatku na celkových příjmech obce	0,08%	0,04%	0,08%
Podíl poplatku na daňových příjmech obce	0,16%	0,13%	0,14%

Zdroj: Výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávních celků, regionálních rad a dobrovolných svazků obcí sestavené k 12/2008, 12/2009 a 12/2010.

Od počátku roku 2011 nabyla v obci účinnosti nová Obecně závazná vyhláška obce Hnojník č. 3/2010 o místním poplatku ze psů, kterou se předchozí vyhláška zrušila. Tato nová vyhláška platí až dodnes a té předchozí je velmi podobná. Sazby na obci se s novou vyhláškou nezměnily. Jedním z rozdílů ale bylo např. to, že se oznamovací povinnost změnila na povinnost ohlašovací a také doba splatnosti poplatku se obměnila.

To, že se nezměnily sazby v obci a tudíž ani nijak rapidně nevzrostly nebo neklesly příjmy z poplatku ze psů za roky 2011 až 2012, je patrné z **Tab. 4.7**. Celkově tedy mezi lety 2008 až 2012 příjem z poplatku kolísal mezi 14 až 20 tisíci Kč za rok. V roce 2012 vybrala obec na tomto poplatku překvapivě druhou nejnižší částku během zkoumaného období a to i přes to, že byl počet poplatníků v tomto roce nejvyšší za celou dobu. Je tedy pravdou, že nezáleží pouze na počtu poplatníků, ale mnoha dalších skutečnostech, které u poplatníků rozhodují o výši jejich platební povinnosti.

Tab. 4.7 Příjem z poplatku ze psů za roky 2011 - 2012

Roky	2011	2012
Počet poplatníků	155	170
Příjem z poplatku	18 032 Kč	16 763 Kč
Podíl poplatku na celkových příjmech obce	0,07%	0,05%
Podíl poplatku na daňových příjmech obce	0,14%	0,13%

Zdroj: Výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávních celků, regionálních rad a dobrovolných svazků obcí sestavené k 12/2008, 12/2009 a 12/2010.

Poplatek za užívání veřejného prostranství

Pojem veřejné prostranství obec vymezila jako místní komunikace, chodníky, veřejnou zeleň, parky a veškeré obecní pozemky ležící na katastru obce Hnojník.

Tento poplatek byl stejně jako poplatek ze psů mezi lety 2008 až 2010 popsán Obecně závaznou vyhláškou č. 2/2005 o místních poplatcích a také příslušným zákonem. Předmět poplatku a jeho poplatníci byly ve vyhlášce opět vymezeny přesně podle zákona o místních poplatcích. Poplatníci měli vyhláškou stanovenou taktéž oznamovací povinnost vůči správci poplatku. V letech 2008 až 2010 obec osvobodila od poplatku akce uskutečňované na veřejném prostranství, které jsou pořádány bez vstupného, dále akce, jejichž výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely a akce, kdy uživatelem je obecní úřad, místní organizace nebo sdružení. Osvobozena byla také trvalá parkovací místa pro osoby zdravotně postižené a prostranství užívaná z důvodů odstranění havárií inženýrských sítí po dobu nepřesahující 1 měsíc.

V **Tab. 4.8** jsou pak vymezeny jednotlivé sazby platné v letech 2008 až 2010 tak, jak byly stanoveny obcí ve vyhlášce. Z tabulky lze vypožorovat, že obec v těchto letech rozdělila sazby do 3 pomyslných kategorií a to na sazby za denní, měsíční a za roční užívání prostranství.

Tab. 4.8 Sazby poplatku za užívání veřejného prostranství platné v letech 2008 - 2010

ROKY	2008 – 2010
Za umístění prodejního zařízení (stánku, prodejního pultu, kiosku nebo jiného zařízení určeného k prodejním účelům, včetně manipulačního prostoru, skládek zboží):	
za trvalé umístění ročně za 1 m ²	3 650 Kč
za krátkodobé používání na místě k tomu určeném obecním úřadem za 1 m ² a den	50 Kč
Za umístění reklamního zařízení všeho druhu ročně	200 Kč
Za umístění stavebního zařízení měsíčně	200 Kč
Za vyhrazení trvalého parkovacího místa měsíčně	300 Kč
Za umístění a provoz lunaparků, cirkusů a jiných obdobných atrakcí za 1 m² a den	10 Kč
Za umístění skládky:	
stavebního materiálu při stavbě obytného domu měsíčně	100 Kč
pokud dojde k založení skládky bez povolení OÚ 1 m ² a den	20 Kč

Zdroj: Obecně závazná vyhláška č. 2/2005 o místních poplatcích

V roce 2011 byla předcházející vyhláška zrušena vyhláškou novou č. 5/2010 o místním poplatku za užívání veřejného prostranství, která platila až do konce roku 2012. Předmět poplatku a poplatníci se nezměnily. Velká změna ale nastala u osvobození od poplatku, které bylo poměrně značně zredukováno. Osvobozeny byly pouze akce pořádané na veřejném prostranství, jejichž výtěžek byl určen na charitativní a veřejně prospěšné účely stejně tak, jak je stanoveno v zákoně. Nová vyhláška stanovila také možnost navýšení poplatku až na trojnásobek, pokud nedojde k včasnému zaplacení poplatku. V této vyhlášce se také oznamovací povinnost mění na ohlašovací a změnila se i splatnost poplatku.

Tab. 4.9 poté zobrazuje sazby platné pro období let 2011 až 2012 a rozděluje je na sazby za každý i započatý den a sazby stanovené paušální částkou. Některé z denních sazeb, byly několikanásobně zvýšeny oproti maximální povolené denní sazbě 10 Kč, neboť to povoluje zákon ve vybraných případech. Jedním z těchto případů je např. sazba u poplatku za umístění reklamních zařízení v obci, která byla zvýšena až na povolený desetinásobek maximální sazby, tedy na 100 Kč. Tato sazba byla v tomto období nejvyšší denní sazbou v obci. To může např. vypovídat o tom, že se jednalo pravděpodobně o nejčastěji využívaný a nejvýnosnější způsob využití veřejného prostranství v obci. Ale důvody pro zvýšení této sazby mohly mít i jiný původ.

Obec Hnojník stihla v roce 2012 zrušit i tuto vyhlášku a přijala zatím poslední vyhlášku k tomuto poplatku a to vyhlášku č. 2/2012, která platí až do dnešního dne. Ta se oproti té předchozí liší pouze ve 2 případech. Nejpodstatnější změnou je změna nejvyšší denní sazby za umístění reklamních zařízení z maximální částky 100 Kč stanovené v předchozím roce na pouhých 10 Kč v současnosti. Zbytek sazeb se oproti předchozí vyhlášce nezměnil. Druhou

změnou je rozšíření osvobození. Oproti předchozímu roku jsou navíc osvobozena i reklamní zařízení podnikatelů se sídlem společnosti na území obce Hnojník a také podnikatelé, kteří déle než 1 měsíc vyvíjejí v obci Hnojník podnikatelskou činnost a z toho důvodu si také zřídí v obci stálou provozovnu.

Tab. 4.9 Sazby poplatku za užívání veřejného prostranství platné v letech 2011 - 2012

ROKY	2011 – 2012
Sazba poplatku činí za každý i započatý m² a každý i započatý den:	
za umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování služeb	10 Kč
za umístění dočasných staveb sloužících pro poskytování prodeje	10 Kč
za umístění zařízení sloužících pro poskytování prodeje	50 Kč
za provádění výkopových prací	5 Kč
za umístění stavebních zařízení	5 Kč
za umístění reklamních zařízení	100 Kč
za umístění zařízení lunaparků a jiných obdobných atrakcí	20 Kč
za umístění zařízení cirkusů	10 Kč
za umístění skládek	10 Kč
za užívání veřejného prostranství pro kulturní akce	10 Kč
za užívání veřejného prostranství pro sportovní akce	10 Kč
za užívání veřejného prostranství pro reklamní akce	10 Kč
za užívání veřejného prostranství pro potřeby tvorby filmových a televizních děl	10 Kč
Obec stanovuje poplatek paušální částkou takto:	
za umístění lunaparků, cirkusů a jiných obdobných atrakcí	2 100 Kč/týden
za trvalé umístění stánku, prodejního pultu kiosku nebo jiného zařízení určeného k prodejním účelům, včetně manipulačního prostoru, skládek zboží	350 Kč/měsíc

Zdroj: Obecně závazná vyhláška č. 5/2010 o místním poplatku za užívání veřejného prostranství

V **Tab. 4.10** jsou pak souhrnně zobrazeny příjmy obce Hnojník z tohoto poplatku během let 2008 až 2012. V tomto případě jsme museli zaokrouhlovat na 4 desetinná místa, protože výnos z poplatku byl v některých letech tak nízký, že by rozdíl mezi jednotlivými lety při větším zaokrouhlení nebyl vůbec patrný. Jak je z tabulky patrné, od roku 2008 do roku 2011 příjmy z poplatku rostly. Až v posledním zkoumaném roce jejich příjem začal nečekaně klesat. V letech 2008 až 2010 byly příjmy poměrně nízké, ale v roce 2011 došlo u příjmů k výraznému skoku na více než dvojnásobnou hodnotu. Bylo to způsobeno zejména novou vyhláškou pro rok 2011, která zavedla nové sazby poplatku a také rapidně zredukovala osvobození od poplatků. V letech 2011 dokonce výnos z tohoto poplatku převýšil výnos z poplatku ze psů za tento rok a v roce 2012 měl k jeho převýšení také velmi blízko. Kromě toho je ale patrné, že podíl poplatku za užívání veřejného prostranství na celkových příjmech nikdy netvořil hodnotu ani 1 % a tudíž se stejně jako poplatek ze psů podílel na rozpočtu obce

nevýznamnou částkou. V roce 2013 lze očekávat další snížení příjmů z tohoto poplatku, neboť nová vyhláška rozšířila stanovené osvobození a klesla také sazba za umístění reklamních zařízení a to až desetinásobně.

Tab. 4.10 Příjmy z poplatku za užívání veřejného prostranství za roky 2008 - 2012

Roky	2008	2009	2010	2011	2012
Příjem z poplatku	1 550 Kč	3 300 Kč	7 330 Kč	18 215 Kč	14 790 Kč
Podíl na celkových příjmech	0,0067%	0,0096%	0,0283%	0,0730%	0,0402%
Podíl na daňových příjmech	0,0124%	0,0292%	0,0539%	0,1414%	0,1125%

Zdroj: Výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávních celků, regionálních rad a dobrovolných svazků obcí sestavené k 12/2008, 12/2009, 12/2010, 12/2011 a 12/2012.

Poplatek ze vstupného

Poplatek ze vstupného je dalším z místních poplatků zavedených v obci. Oproti ostatním ale není obcí tak hojně využíván a jedná se proto o nejméně výnosný poplatek. Stejně jako u poplatku za povolení k vjezdu do vybraných míst je podíl tohoto poplatku na příjmech obce velmi malý, spíše zanedbatelný.

Během let 2008 až 2010 se obec u poplatku ze vstupného řídila vyhláškou č. 2/2005. Vyhláška se opět držela zákona a předmět poplatku a poplatníci byli stanoveni podle něj. Byly stanoveny sazby poplatku platné v tomto období, které jsou zobrazeny v **Tab. 4.11** a činily u všech typů akcí 5 % z vybraného vstupného. Vyhláška také určila jednotlivá osvobození platná v těchto letech. Osvobozeny byly akce financované nebo pořádané obecním úřadem, místními organizacemi a sdruženími a dále akce, z nichž celý výtěžek putoval na charitativní a veřejně prospěšné účely. Vyhláškou byla rovněž stanovena splatnost poplatku. Poplatníci, také kromě oznamovací povinnosti, museli správci poplatku předložit vstupenky ke kontrole a k označení. Po skončení akce musel podat poplatník správci přiznání k poplatku a k němu připojit i zbylé vstupenky z pořádané akce.

Tab. 4.11 Sazby poplatku ze vstupného platné pro roky 2008 až 2010

Sazba poplatku z úhrnné částky vybraného vstupného činí pro:	
akce kulturního charakteru	5%
akce sportovního charakteru	5%
akce prodejního charakteru	5%
reklamní akce	5%

Zdroj: Obecně závazná vyhláška obce Hnojník č. 2/2005 o místních poplatcích

V roce 2011 začala platit nová vyhláška č. 4/2010 o místním poplatku ze vstupného, která platí až do dnešní doby. Vyhláška opět změnila povinnost oznamovací na ohlašovací tak, jako tomu bylo u všech místních poplatků. Prodloužily se také lhůty splatnosti. Nově přibyla obci také možnost ztrojnásobení výše poplatku při nevčasném zaplacení. S novou vyhláškou vzrostly také všechny sazby poplatku souhrnně z 5 % na **10 %** z kulturních, sportovních, prodejních i reklamních akcí.

I přes to všechno byly postupně stanovené sazby za zkoumané pětileté období nízké, neboť maximální povolená hranice je dle zákona až 20 %, tedy dvojnásobek stanovené sazby v obci, která dnes platí. V obci Hnojník by ale zvýšení sazby na hranici 20 % nemělo téměř žádný vliv. Jak totiž můžeme vidět v **Tab. 4.12**, příjmy z poplatku jsou zanedbatelné a proto ani nebudeme vypočítávat jejich podíl na celkových a daňových příjmech. V letech 2009, 2010 a 2012 byly příjmy z tohoto poplatku dokonce nulové. Hlavní důvod, proč tomu tak bylo, je ten, že se jedná o nepravidelné příjmy, kdy se akce konají nahodile a jednorázově. Většina akcí v obci je navíc pořádána obcí samotnou a tyto akce jsou od poplatku osvobozeny. Lze tedy usoudit, že zavedení tohoto poplatku zatím nemělo pro obec velký smysl a zvýšení sazby by bylo zbytečné.

Tab. 4.12 Příjmy z poplatku ze vstupného v letech 2008 - 2012

Roky	2008	2009	2010	2011	2012
Příjem z poplatku	1 105 Kč	-	-	205 Kč	-

Zdroj: Výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávních celků, regionálních rad a dobrovolných svazků obcí sestavené k 12/2008, 12/2009, 12/2010, 12/2011 a 12/2012.

Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

Ze všech poplatků vybíraných obcí, patří tento poplatek mezi nejvýnosnější z nich. Svou celkovou roční vybranou částkou převyšuje mnohonásobně sumu všech zbylých místních poplatků v obci. Od roku 2008 až do dnešního dne se v obci dvakrát aktualizovala vyhláška k tomuto poplatku.

Během let 2008 až 2010 byla platná vyhláška č. 3/2006, která opět z velké části vycházela ze zákona o místních poplatcích. Obec navíc touto vyhláškou stanovila osvobození, které zákon přesně nevymezuje. Obec v těchto letech od placení poplatku osvobodila občany ve věku 80 let a více, dále občany trvale umístěné v zařízeních sociální péče a také občany obce Hnojník, kteří se ale na jejím území dlouhodobě nezdržují např. z důvodů studií, pracovních cest, z důvodu výkonu trestu odnětí svobody, případně kvůli vykonávání vojenské

služby. Dlouhodobým pobytem bylo v té době myšleno období delší než 6 měsíců a občané museli tento pobyt prokázat. Sazby poplatku byly stanoveny podle v té době platného zákona, kdy ještě platila původní sazba před zvýšením, tzn. sazba 500 Kč, rozdělená na pevnou částku 250 Kč a pohyblivou částku taktéž 250 Kč, která vycházela ze skutečných nákladů na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu obce Hnojník za rok 2005. Touto vyhláškou byla opět stanovena oznamovací povinnost a splatnost poplatku.

Nová vyhláška č. 2/2010, platná v letech 2011 až 2012, zrušila vyhlášku předchozí. Změny, ke kterým došlo, se týkaly např. splatnosti poplatku, možnosti ztrojnásobení výše poplatku při jeho pozdním zaplacení, či očekávané změny oznamovací povinnosti na ohlašovací. To ale nebyly největší změny, ke kterým došlo. Ty hlavní se týkaly osvobození, kde došlo k rozšíření. Osvobození platná v předchozích letech zůstala stejná až na výjimky. Např. u osvobození občanů umístěných v sociálních zařízeních v obci či v jiných zařízeních sociální a zdravotnické péče byla upřesněna lhůta na 9 a více měsíců. Přibýlo také osvobození občanů, kteří stráví 6 a více měsíců v Azylových domech. U osob pobývajících v zahraničí se zvýšila lhůta pro osvobození na pobyt v délce 9 měsíců. Nově byl také zaveden nárok na úlevu, kdy u poplatníka, který vlastní stavbu k individuální rekreaci, je poskytována úleva ze sazby poplatku stanovené u sazeb ve výši 50 % z roční sazby poplatku tj. ve výši 250 Kč.

Společně se změnou zákona o místních poplatcích, muselo dojít také ke zrušení staré vyhlášky a k odsouhlasení vyhlášky č. 3/2012, která zatím platí. V obci došlo hlavně k rozšíření okruhu poplatníků a ke změně odpovědnosti za placení poplatku, ale vše v rámci zákona. V obci ale překvapivě nedošlo ke zvýšení druhé části sazby z 250 Kč na 750 Kč. I přesto, že to zákon povolil, obec stanovila pohyblivou sazbu opět na pouhých 250 Kč a to i přesto, že vypočtené náklady na jednu osobu za rok 2011 činily necelých 670 Kč. Osvobození poplatníků se novou vyhláškou nezměnilo.

V **Tab. 4.13** jsou příjmy obce získané vybíráním tohoto poplatku podle jednotlivých let. Průběžně sice rostl počet poplatníků v obci, ale na příjmy to zjevně nemělo až tak velký vliv, protože ty během let kolísaly nahoru dolů. Ne však nikterak prudce. Nejvyšší příjem byl zaznamenán již na počátku sledovaného pětiletého období a to v roce 2008. Na kolísání příjmů mohlo mít vliv více různých faktorů. Zvláštní je ale také to, že ačkoli se stále zvětšoval okruh osvobození, rostl počet poplatníků. Avšak současně rostl i počet obyvatel obce a to mělo také velký podíl. Z tabulky můžeme dále vyčíst, že podíl tohoto poplatku na celkových a daňových příjmech obce, již není tak zanedbatelný, jak tomu bylo u většiny předchozích poplatků. Největší podíl poplatku na celkových příjmech připadá na rok 2008 a u příjmů daňových na roky 2008 a 2009, kdy tvoří dokonce necelých 7 %. V roce 2012 je pak podíl na

celkových příjmech nejmenší a to až o polovinu oproti roku 2008, zejména z důvodu nejvyšších celkových příjmů v tomto roce 2012. V roce 2008 naopak obec vyprodukovala druhé nejnižší celkové příjmy.

Tab. 4.13 Příjmy z poplatku za odpad v letech 2008 - 2012

Roky	2008	2009	2010	2011	2012
Počet poplatníků	1232	1282	1335	1363	1394
Příjem z poplatku (v Kč)	854 312,4	774 202	697 833	701 067	684 614
Podíl na celkových příjmech	3,71%	2,26%	2,70%	2,81%	1,86%
Podíl na daňových příjmech	6,84%	6,85%	5,14%	5,44%	5,21%

Zdroj: Výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávních celků, regionálních rad a dobrovolných svazků obcí sestavené k 12/2008, 12/2009, 12/2010, 12/2011 a 12/2012.

4.4 Zhodnocení daně z nemovitostí v obci Hnojník

Obec se po většinu času řídila zejména zákonem o dani z nemovitosti a snad jen kromě vytyčení dvojího koeficientu podle počtu obyvatel, které ale není nijak převratné, nikterak nevybočuje. I to ale obci postačuje k tomu, aby výnosy z tohoto příjmu průběžně rostly. Situace u daně z nemovitostí, jako jednoho z daňových příjmů rozpočtu obce Hnojník, by ale mohla být mnohem příznivější a to v mnoha směrech. I přesto, že obecní vyhláška zavedla výhradně pouze koeficient podle počtu obyvatel a stanovila některé ze sazeb, je situace v obci poměrně dobrá vzhledem k tomu, že příjmy daně z nemovitostí v průběhu let neustále rostly. Stav výnosů z tohoto příjmu by ale mohl být pro obec daleko zajímavější a výhodnější, pokud by provedla aktualizaci své, dnes již zastaralé, obecně závazné vyhlášky.

Některé ze stanovených sazeb by měly dosahovat zákonem stanovené úrovně jako např. u stavebních pozemků a obytných domů, kde by mělo dojít ke zvýšení sazby na dvojnásobek její hodnoty. Další nutnou změnou, která měla být v obci provedena již v roce 2008, kdy byl výnos z daně z nemovitostí nejnižší za sledované období, mělo být zavedení místního koeficientu. Možnosti zavedení místního koeficientu v roce 2008, kdy začal platit v celé České republice, využilo mnoho obcí. Byla to pro ně dobrá příležitost, které se nebáli využít. I zastupitelstvo obce Hnojník mělo převzít iniciativu a začít jednat o potřebě nové vyhlášky již tehdy.

I přesto, že příjmy z daně z nemovitostí v obci Hnojník od roku 2008 stále vzrůstaly a v roce 2012 byla hodnota příjmů z daně oproti roku 2008 téměř dvojnásobná, měla obec vycítit příležitost a koeficient na svém území zavést a to hlavně z toho důvodu, že jeho

nezavedením přichází o důležité finanční zdroje, na které má podle zákona právo a které by mohla využít ve prospěch obce a jejích občanů.

Abychom pomohli obci se zvýšením výnosu z daně z nemovitostí, zkusíme vypočítat, jak by vypadaly příjmy obce, pokud by na svém území zavedla místní koeficient. Z **Přílohy č. 5** můžeme zjistit, jak vysoké byly skutečné příjmy obce Hnojník z daně z nemovitostí podle jednotlivých druhů pozemků a staveb a podle nich pak vypočítat, o jaké množství peněžních prostředků obec každoročně přichází. Pravděpodobný výnos daně z nemovitostí pak vypočteme tak, že jednotlivé příjmy vynásobíme příslušným místním koeficientem. Jelikož zákon dává obcím pravomoc zavést na jejím území pouze jednu hodnotu místního koeficientu vztahující se na celé území, zvolili bychom pro začátek koeficient **2**. Tento koeficient by platil pro všechny typy nemovitostí kromě orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů, protože na ty se podle zákona místní koeficient nevztahuje. Tato nejnižší možná hodnota koeficientu byla vybrána zcela záměrně, zejména z důvodu prvního zavádění MK v obci a také s přihlédnutím k velikosti obce. V dalších letech by se obec mohla případně pokusit jeho hodnotu navýšit.

V **Tab. 4.14** pak v pravém sloupci **Rozdíl** vidíme, o kolik peněžních prostředků do svého rozpočtu obec v jednotlivých letech přišla tím, že tento koeficient nezavedla. Tyto částky v hodnotách statisíců korun mohly být využity např. pro účely rozvoje obce. Je proto velká škoda, že takto velká příležitost nebyla zužitkována a využita lépe. Nízké výnosy v roce 2008 měly být pro zastupitele impulsem ke změně. Pravděpodobné výnosy z tohoto daňového příjmu, o které během uplynulých 5 let obec svou nečinností přišla, mohly celkově dosáhnout částky až **2 798 653 Kč**.

Tab. 4.14 Příjmy z daně z nemovitostí po zavedení místního koeficientu v obci Hnojník

Roky	Příjmy před zavedením MK	Příjmy po zavedení MK	Rozdíl
2008	550 906,24 Kč	906 350,94 Kč	355 444,70 Kč
2009	583 261,35 Kč	928 552,06 Kč	345 290,71 Kč
2010	825 499,00 Kč	1 421 179,10 Kč	595 680,10 Kč
2011	937 993,00 Kč	1 622 727,90 Kč	684 734,90 Kč
2012	1 077 362,41 Kč	1 894 864,96 Kč	817 502,55 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Obec Hnojník mohla také větší měrou využít možnosti zvýšení základního koeficientu podle počtu obyvatel. Pro začátek by se ho mohla pokusit zvýšit alespoň pro centrum obce z hodnoty 1,4 na 1,5. Na druhou stranu je ale také dobré, že pro odlehlé části obce byl

vymezen nižší koeficient, neboť jsou tito občané svým způsobem ošizeni o výhody, které centrum obce skýtá. Ať už je to blízkost obchodního střediska, základních škol nebo lepší dostupnost veřejné dopravy.

Návrh novely k dani z nemovitostí

Pokud by někdy v budoucnu mělo dojít k další novele zákona o dani z nemovitostí, bylo by vůči obcím spravedlivé, kdyby existovala možnost stanovení různých místních koeficientů na území každé obce a to jak pro různé druhy pozemků a staveb, tak i pro různé části obce. Tak tomu je např. i v obci Hnojník, ale pouze u koeficientu podle počtu obyvatel, který je stanoven odlišně pro centrum obce a odlehlé části obce. Rovněž není žádný důvod pro vyjmutí pozemků orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů z oblasti působení místního koeficientu. Obce samy by případně měly rozhodnout, které druhy nemovitostí od místního koeficientu osvobodí. Pokud bychom se na to ale podívali z pohledu zemědělců, kteří jsou již dnes v mnoha případech znevýhodněni např. dovozem levnějších potravinářských produktů z okolních zemí, mohlo by zůstat ponecháno alespoň vynětí orné půdy a ovocných sadů. U chmelnic a vinic by se o vynětí dalo polemizovat, neboť výsledné produkty z těchto druhů pozemků slouží občanům spíše jako požitky a nejsou nutně důležité k životu. Občané jistě budou ochotni si za ně připlatit, protože zavedením místního koeficientu u těchto pozemků by jistě došlo ke zvýšení ceny výsledných produktů, jejichž výrobní suroviny byly na těchto typech zemědělských pozemků pěstovány.

Pokusíme se tedy aplikovat návrh novely v praxi a stanovit pravděpodobný výnos z daně z nemovitostí obce Hnojník pro různé druhy místních koeficientů podle dílčích typů nemovitostí. Pro praktický příklad byly vybrány koeficienty zobrazené v **Tab. 4.15** a **4.16**. Jedná se ale pouze o příklad a každá obec by si v praxi mohla určit koeficienty podle sebe.

Tab. 4.15 Místní koeficienty stanovené pro jednotlivé druhy pozemků

Daň z pozemků:	Místní koeficient
A - orná půda, chmelnice, vinice, zahrada, ovocný sad	-
B - trvalý travní porost	-
C - hospodářský les	2
E - zastavěná plocha a nádvoří	2
F - stavební pozemek	2
G - ostatní plocha	2
X - zpevněná plocha pozemku: zeměděl. prvovýr., lesní a vodní hospod.	3
Y - zpevněná plocha pozemku: prům., staveb., dopr., energet., atd.	4

Zdroj: vlastní zpracování

V příkladě bylo prozatím také zachováno vynětí pozemků typu A a B a místní koeficienty byly stanoveny pouze pro ty druhy nemovitostí, ze kterých měla obec Hnojník během let 2008 až 2012 alespoň nějaký příjem.

Tab. 4.16 Místní koeficienty stanovené pro jednotlivé druhy staveb

Daň ze staveb:	Místní koeficient
H - obytný dům	2
I – ostatní stavba tvořící příslušenství k obytnému domu	2
J – stavba pro individ. rekreaci, rod. dům využívaný pro individ. rekreaci	2
K – stavba plnící doplňkovou funkci ke stavbě pro individuální rekreaci	2
L – garáž vystavěná odděleně od obytného domu	2
M – zemědělská prvovýroba, lesní a vodní hospodářství	3
N – průmysl, stavebnictví, doprava, energetika, ostat. zeměd. výroba	4
O – ostatní podnikatelská činnost	3
P – ostatní stavba	2
R – byt	2

Zdroj: vlastní zpracování

Důvody pro zavedení vyšších místních koeficientů by byly hlavně ekologického rázu. Např. u místního koeficientu 4, zavedeného pro pozemky typu Y a N, neboli pozemků a staveb využívaných pro průmysl, stavebnictví, dopravu, energetiku a další by se jednalo zejména o zlepšení životního prostředí. V obci by ale také mohli z těchto pozemků a staveb zvlášť oddělit hranici ty, u kterých dochází k největšímu znečišťování v obci a pro ně stanovit místní koeficient třeba až na hodnotu 5. Jednotlivé podniky by pak mohly dosáhnout i nižšího místního koeficientu, pokud by znečištění prokazatelně omezily. Pokud by se místní koeficient stanovoval i podle jednotlivých částí obcí, mohly by být vyšší koeficienty využívány také pro zklidnění některých částí obce.

V **Tab. 4.17** jsou pak znázorněny následky tohoto pokusu, kdy by prokazatelně došlo k velkému navýšení příjmů obce, pro něž by se určitě našlo využití.

Tab. 4.17 Příjmy z daně z nemovitostí po zavedení místního koeficientu v obci Hnojník

Roky	Příjmy před zavedením MK	Příjmy po zavedení MK	Rozdíl
2008	550 906,24 Kč	1 298 320,72 Kč	747 414,48 Kč
2009	583 261,35 Kč	1 321 845,18 Kč	738 583,83 Kč
2010	825 499,00 Kč	2 034 194,66 Kč	1 208 695,66 Kč
2011	937 993,00 Kč	2 318 812,51 Kč	1 380 819,51 Kč
2012	1 077 362,41 Kč	2 811 700,36 Kč	1 734 337,95 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Celkově by se příjmy při takto stanovených koeficientech během let 2008 až 2012 zvýšily o necelých **5 809 851 Kč** a s touto hodnotou už by se pak daly v obci vykonávat velké věci. Podrobnější částky za jednotlivé pozemky a stavby zvýšené koeficientem jsou k nahlédnutí v **Příloze č. 6**.

V případné novele zákona o dani z nemovitostí by rovněž mohlo dojít k mírnému zvýšení pravomocí obcí v oblasti základního koeficientu podle počtu obyvatel a to v tom směru, že by se úplně zrušil předepsaný počet kategorií, o které se může koeficient snížit. Pokud totiž zákon dává obcím pravomoc výběru mezi tím, zdali tento koeficient vůbec zavést, či nikoli, není stanovený počet kategorií, o které obec může snížit tento koeficient, zcela namístě. Měla by zůstat zachována pouze horní hranice, neboť ta je alespoň ku prospěchu občanů.

V novele by také bylo na místě zredukovat rozsáhlé osvobození, které zákon stanovuje. Zde je ale třeba být velmi opatrný. Mezi prvními by se za určitých podmínek mohlo zrušit osvobození pozemků a staveb v držení obecně prospěšných společností a dalo by se také diskutovat o zrušení osvobození u pozemků a staveb patřících státu uznávaným církvím. Zajisté už jenom zrušení těchto dvou osvobození by znamenalo velký příliv peněžních prostředků do rozpočtu jednotlivých obcí.

4.5 Zhodnocení místních poplatků v obci Hnojník

Situace u počtu zavedených místních poplatků v obci je přiměřená a odpovídá stavu a velikosti obce. Žádné další místní poplatky není potřeba zavádět, protože by v obci neměly uplatnění. Na území obce totiž nejsou v provozu žádná ubytovací zařízení nebo rekreační střediska. Jiné je to ale u konkrétních poplatků a k nim stanoveným sazbám. U některých z nich má totiž obec ještě rezervy, které ale k vlastní škodě zatím nevyužila a nezužitovala.

Největší změny jsou potřebné u *poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů*, ze kterého plynuly obci v uplynulých letech nejvyšší příjmy v rámci místních poplatků. Zde by mělo dojít ke zvýšení pohyblivé části sazby. Už v roce 2011 měla obec vyšší náklady spojené se sběrem a svozem netříděného komunálního odpadu na osobu, než je schopna pokrýt vybraná částka z poplatku. V roce 2011, kdy počet poplatníků činil sice 1 363, ale skutečná suma počtu osob s pobytem na území obce a počtu staveb určených k individuální rekreaci byla 1 552, čítala hodnota skutečných nákladů částku 1 038 798 Kč. Z toho pak byly vypočteny náklady na 1 osobu a ty vycházely na necelých 670 Kč, přitom vybíraný poplatek činí 500 Kč. Je tedy jasně patrné, že

vybíraná částka poplatku za odpady plně nepokryje náklady s ním spojené. Proto byla obcím dána možnost od roku 2013 zvýšit pohyblivou část sazby až na 750 Kč. Obec Hnojník ale zatím tuto možnost nevyužila. Pokud budeme předpokládat, že obec měla i v ostatních letech zhruba podobné náklady za sběr a svoz netříděného komunálního odpadu, které činily více než 1 milión Kč, pak v letech 2008 až 2012 vybrané příjmy stěží pokryly polovinu těchto nákladů. Protože obci v roce 2012 klesly výnosy z poplatku o více než 16 000 Kč, ale počet poplatníků vzrostl, doporučení obci by tedy znělo, aby pro rok 2013 využila možnosti dané zákonem a zvýšila pohyblivou sazbu daně alespoň natolik, aby pokryla veškeré náklady na sběr a svoz odpadů. Mělo by tedy při nejmenším dojít ke zvýšení sazby ze současných 250 Kč na 450 Kč. Celkový poplatek by pak činil pro jednu osobu 700 Kč ročně a každoročně by se vybralo přes 1 milión Kč.

U *místního poplatku ze psů* je situace odlišná, jelikož tento poplatek za poplatkem z odpadů značně zaostává, co se výnosu týče. Přesto byl tento poplatek často na třetím, popřípadě druhém místě z hlediska výnosnosti a nemělo by se na něj v obci zapomínat. U hodnocení poplatků ze psů se nabízela otázka, proč lidé žijící v bytových domech platí více, než lidé žijící v rodinných domcích. Je to dáno nejspíše tím, že lidé, kteří chovají psy v bytech, chodí své psy častěji venčit a mohou se tak větší měrou podílet na případném znečišťování obce, jejíž následný úklid bývá mnohdy zajištěn právě z vybraných výnosů. Naopak lidé z rodinných domů mají většinou své zahrady a psy nechávají volně venku pouze na svých pozemcích. O úklid se tedy starají oni sami. Toto rozdělení sazeb by mělo zůstat zachováno, z hlediska účelu poplatku se to totiž jeví jako správné řešení. Obec by pouze mohla vyzkoušet zvýšit u některých sazeb jejich hodnotu minimálně na dvojnásobek, protože možnosti obce v jejich zvýšení jsou ještě natolik vysoké, že by byla škoda jich nevyužít. Občané by jistě byli ochotni za svého „člena rodiny“ zaplatit i více. U obyvatel obce Hnojník, jejichž jediným příjmem je invalidní, starobní nebo vdovecký důchod dochází po právu ke zvýhodnění nižší sazbou poplatku. Pokud ale mají v držení více psů, pak platí až šestinásobek. To je svým způsobem také oprávněné, pokud si mohou dovolit žít více psů.

Dalšímu zavedenému místnímu poplatku v obci Hnojník a to konkrétně *poplatku za užívání veřejného prostranství* velice pomohlo zredukování osvobození, které se téměř okamžitě projevilo ve výnosech obce a jejich několikanásobném zvýšení. V tomto trendu by měla obec pokračovat.

Naopak *poplatek ze vstupného*, kde byly příjmy velmi nepravidelné, by mohla obec řešit. Nejedná se zde totiž o soustavnou činnost, za kterou by se platilo pravidelně, ale jde spíše o jednorázové akce. Pokud by tedy chtěla obec příjmy z tohoto poplatku zvýšit, pak by

základním krokem nebylo zvýšení sazeb, ale nalezení způsobu, jak rozšířit např. kulturní a sportovní vyžití v obci a to tak, aby pořádání případných akcí neměla na starosti sama obec, ale osoby zvenčí. Obec by je měla určitým způsobem nalákat, aby i pro ně bylo pořádání akcí na území obce výhodné. Ať už finančně, nebo jiným způsobem. Otázkou ale zůstává, zda by o zvýšený počet akcí byl vůbec zájem ze strany samotných občanů. Jinak by to bylo zbytečné.

V **Tab. 4.18** je vidět souhrnný přehled příjmů z jednotlivých místních poplatků v obci během let 2008 až 2012 a je jasné, že poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů mezi poplatky značně dominuje. Z tabulky je ale hlavně patrné, že se obec o tyto příjmy nemůže plně finančně opřít, jelikož za sledované období nikdy nepřekročily podíl 4 % na celkových příjmech obcí.

Tab. 4.18 Souhrnný přehled příjmů z místních poplatků v obci Hnojník v letech 2008 - 2012

Roky	2008	2009	2010	2011	2012
Poplatky CELKEM	897 022,4 Kč	813 867 Kč	744 614 Kč	748 019 Kč	716 167 Kč
Z toho:					
za likvidaci komunálního odpadu	854 312,4 Kč	774 202 Kč	697 833 Kč	701 067 Kč	684 614 Kč
ze psů	19 455 Kč	14 765 Kč	19 451 Kč	18 032 Kč	16 763 Kč
za užívání veřejného prostranství	1 550 Kč	3 300 Kč	7 330 Kč	18 215 Kč	14 790 Kč
ze vstupného	1 105 Kč	-	-	205 Kč	-
za povolení k vjezdu do vybraných míst	600 Kč	1 600 Kč	-	500 Kč	-
za provozovaný výherní hrací přístroj	20 000 Kč	20 000 Kč	20 000 Kč	10 000 Kč	Zrušen
Podíl celkových poplatků na celkových příjmech	3,89%	2,38%	2,88%	3,00%	1,95%
Podíl celkových poplatků na daňových příjmech	7,19%	7,20%	5,48%	5,81%	5,45%

Zdroj: Výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávních celků, regionálních rad a dobrovolných svazků obcí sestavené k 12/2008, 12/2009, 12/2010, 12/2011 a 12/2012.

Pokud by někdy v blízké době mělo opět dojít k novele zákona o místních poplatcích, měly by být vyslyšeny hlasy některých odborníků a mohlo by dojít k pokusu spojit poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt s poplatkem z ubytovací kapacity. Tento poplatek by pak mohl nést např. souhrnný název *místní poplatek za pobyt*. Musela by se ale vyřešit spousta komplikací spojených s osobou poplatníka, účelem pobytu, osvobozením a sazbami.

5 Závěr

Cílem diplomové práce bylo ověření, zda a jakou měrou obce v praxi využívají možnosti ovlivnit výši daně z nemovitostí a místních poplatků a také, jak se tyto příjmy podílejí na celkových příjmech konkrétní obce, případně jakou tvoří část daňových příjmů rozpočtu obce. Cílem bylo také na vzoru konkrétní obce zjistit, zda se obec může o tyto dva daňové příjmy plně finančně opřít, jinak řečeno, zda jsou schopny tvořit hlavní pilíř rozpočtu obce.

Nejprve muselo dojít k samotné charakteristice obcí jako územních samosprávných celků, kde byly rozebrány jednotlivé druhy obcí a jejich funkce, jednotlivé orgány obcí a jejich pravomoci a také způsoby financování obcí. Financování bylo u obcí zhodnoceno formou rozdělení na jednotlivé druhy příjmů a výdajů. Bylo mimo jiné zjištěno, že největší podíl na financování obcí mají v České republice příjmy daňové a u výdajů tvoří největší složku výdaje běžné.

V další kapitole byly podrobně charakterizovány daň z nemovitostí a jednotlivé místní poplatky. Kapitola se taktéž zabývala možnostmi ovlivnění výše výnosů z jednotlivých druhů příjmů a lze z analýzy z ní vyvodit, že obce mají mnohem větší pravomoci při stanovování místních poplatků než u daně z nemovitostí. Ale i možnost ovlivňovat výnos z daně z nemovitostí je dostačující. V mnoha obcích ale naráží na nepřekonatelnou hradbu v podobě strachu jednotlivých zastupitelů z případných změn, které by mohly vést ke zvyšování daně. Není tomu tak ale vždy. Zastupitelé však mnohdy raději ponechají stávající sazby a koeficienty jen proto, aby byli znovu zvoleni i v příštím volebním období.

V poslední kapitole došlo k analýze těchto dvou daňových příjmů na konkrétním příkladu obce Hnojník. Při zpracovávání této kapitoly bylo zjištěno, že vyhláška k dani z nemovitostí již byla zastaralá a obci byla doporučena její aktualizace v souvislosti se zavedením místního koeficientu. Dále bylo zjištěno, že obec zejména u místních poplatků dostatečně nevyužívá možnosti zákona v oblasti maximálních sazeb. Příkladem je zejména poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, poplatek ze psů nebo poplatek ze vstupného. Obec tyto sazby většinou ponechává na velmi nízké úrovni. Je ale důležité dodat, že u posledních dvou zmíněných poplatků by zvýšení sazby obci moc neprospělo, neboť výnosy z nich nedosahují potřebné výše. I kdyby ale přesto došlo ke zvýšení sazeb na dvojnásobnou výši, obecní rozpočet by to v některých letech ani nezaznamenal a bylo by tedy zbytečné větší měrou zatěžovat obyvatele obce. Situace je ale opačná u poplatku provoz systému shromažďování,

sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, kde by zvýšení sazby bylo pro obec velkým přínosem.

U možnosti osvobození u některých místních poplatků je situace zcela opačná, než u sazeb. Obec na rozdíl od maximálních sazeb hojně využívá možnosti osvobození u místních poplatků. V mnoha případech, kde to zákon povoluje, obec navíc zavádí svá vlastní osvobození. Je tedy zjevné, že situace místních poplatků v obci Hnojník by se dala vyřešit i mnoha jinými způsoby, ale obec to svým jednáním občanům často velmi ulehčuje.

Závěrem lze tedy konstatovat, že ačkoli mají obce velké pravomoci u obou těchto příjmů, často se jich bojí využívat ve svůj prospěch. Někdy je ale potřeba upřednostnit vlastní potřeby obce před zájmy občanů, zvláště pokud to dovoluje zákon. Občané si totiž často neuvědomují, že zvyšování některých poplatků a daní bude v důsledku dobré i pro ně, neboť vybrané peněžité částky budou investovány do rozvoje obce.

Dalším důležitým poznatkem je také to, že ačkoli příjmy z daně z nemovitostí a místních poplatků dosahují v obcích někdy i miliónových částek, tak i přesto by si pouze s nimi obce nevystačily. Na vzoru konkrétní obce bylo totiž prokázáno, že pouze tyto dva příjmy by samostatně nikdy nemohly tvořit hlavní pilíř rozpočtu obce. Cíl diplomové práce, stanovený v úvodu, byl tedy naplněn.

Seznam použité literatury

Odborná literatura:

HALÁSEK, Dušan a Jaroslav PILNÝ. *Určování bonity obcí*. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 2002. 130 s. ISBN 80-248-0159-0.

JIRÁSKOVÁ, Zdena a Alena ŠNEBERKOVÁ. *Místní poplatky v praxi*. 3. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2004. 156 s. ISBN 80-7273-099-1.

JIRÁSKOVÁ, Zdena a Alena ŠNEBERKOVÁ. *Výkon správy místních poplatků ve vzorech rozhodnutí*. 1. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2008. 120 s. ISBN 978-80-7273-147-3.

MÁČE, Miroslav. *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. 640 s. ISBN 978-80-247-3637-2.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

PELC, Vladimír. *Místní poplatky*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. 216 s. ISBN 978-80-7400-150-5.

PRŮCHA, Petr a kolektiv. *Jak řídit kraj, město, obec – Právo, normotvorba, veřejný pořádek*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2002. 126 s. ISBN 80-210-2954-4.

RADWAN, Michal. *Místní daně*. 1. vyd. Praha: Woltera Kluwer ČR, 2012. 244 s. ISBN 978-80-7357-932-6.

REKTOŘÍK, Jaroslav a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Jak řídit kraj, město, obec – Finance, rozpočty, účetnictví, veřejná kontrola*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2002. 135 s. ISBN 80-210-2955-5.

SCHNEIDEROVÁ, Ivana. *Majetek krajů, měst, obcí, DSO a příspěvkových organizací*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Acha, obec účtuje s.r.o., 2010. 260 s. ISBN 978-80-2545-609-5.

SLAVÍK, Jan a kolektiv. *Poplatkové systémy v obcích – rizika a příležitosti pro odpadové hospodářství*. 1. vyd. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., 2009. 200 s. ISBN 978-80-86684-59-8.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

Zákony:

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 289/1995 Sb., lesní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Internetové odkazy:

AKTUÁLNĚ.CZ. *Daň z nemovitostí 2013* [online]. [27. 12. 2012]. Dostupné z:

<http://wiki.aktualne.centrum.cz/finance/dan-z-nemovitosti-2013/>

AKTUÁLNĚ.CZ. *Daň z nemovitostí se blíží. Zde je přehled, co vás čeká* [online]. [29. 1. 2013]. Dostupné z:

<http://aktualne.centrum.cz/finance/prilohy/clanek.phtml?id=768908>

DENÍK VEŘEJNÉ SPRÁVY. *Přezkoumání hospodaření obce 2* [online]. [19. 9. 2012]. Dostupné z:

<http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6558421>

EKOLOGICKÝ PRÁVNÍ SERVIS. *Samostatná a přenesená působnost* [online]. [1. 1. 2013].

Dostupné z:

<http://www.eps.cz/poradna/kategorie/obce-kraje/rada/samostatna-prenesena-pusobnost>

EPRAVO.CZ. *Novela zákona o místních poplatcích* [online]. [21. 11. 2012]. Dostupné z:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/novela-zakona-o-mistnich-poplatcich-86755.html>

FINANCE.CZ. *Daň z nemovitosti v roce 2013* [online]. [14. 1. 2013]. Dostupné z:

<http://www.finance.cz/zpravy/finance/376450-dan-z-nemovitosti-v-roce-2013/>

MATOUŠ HAVLENA BLOG & CV. *Rozpočtové určení daní z pohledu obcí* [online].

[1. 3. 2010]. Dostupné z:

<http://www.havlena.net/ekonomie/rozpoctove-urceni-dani-z-pohledu-obci/>

MOORE STEPHENS. *Některé změny v daňovém řádu od ledna 2013* [online]. [2013].

Dostupné z:

<http://www.moorestephens.cz/nektre-zmeny-v-danovem-radu-od-ledna-2013/>

OFICIÁLNÍ STRÁNKY OBCE JESENICE. *Daň z nemovitosti – Jak na to?* [online].

[11. 3. 2013]. Dostupné z:

http://www.oujesenice.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=586:da-z-nemovitosti-jak-na-to&catid=53:novinky-z-uadu&Itemid=227

PENÍZE.CZ. *Daň z nemovitosti 2013: podrobný přehled. A aktuální daňový formulář*

[online]. [14. 12. 2012]. Dostupné z:

<http://www.penize.cz/dan-z-nemovitosti/246875-dan-z-nemovitosti-2013-podrobny-prehled-a-aktualni-danovy-formular>

Zdroje pro praktickou část:

STRÁNKY OBCE HNOJNÍK. [online]. [2013]. Dostupné z:

<http://www.hnojnik.cz/>

Obecně závazná vyhláška obce Hnojník č. 2/2005 o místních poplatcích

Obecně závazná vyhláška č. 2/2006 o dani z nemovitostí

Obecně závazná vyhláška obce Hnojník č. 3/2006 o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

Obecně závazná vyhláška č. 2/2010 o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

Obecně závazná vyhláška obce Hnojník č. 3/2010 o místním poplatku ze psů

Obecně závazná vyhláška obce Hnojník č. 4/2010 o místním poplatku ze vstupného

Obecně závazná vyhláška obce Hnojník č. 5/2010 o místním poplatku za užívání veřejného prostranství

Obecně závazná vyhláška obce Hnojník č. 2/2012 o místním poplatku za užívání veřejného prostranství

Obecně závazná vyhláška č. 3/2012 o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

Výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávních celků, regionálních rad a dobrovolných svazků obcí sestavené k 12/2008, 12/2009, 12/2010, 12/2011 a 12/2012

Seznam zkratek

DPFO – daň z příjmů fyzických osob

DPPO – daň z příjmů právnických osob

DPH – daň z přidané hodnoty

EU – Evropská unie

MD – Má dáti

ZD – základ daně

MP – místní poplatek

např. - například

atd. – a tak dále

tzn. – to znamená

MK – místní koeficient

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 23. 4. 2013

Barbora Oravská

jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Příklady účtování příjmů a výdajů obcí

Příloha č. 2 – Formulář daňového přiznání k dani z nemovitostí

Příloha č. 3 – Koeficienty k dani z nemovitostí v krajských městech pro rok 2012 – 2013

Příloha č. 4 – Informační leták pro poplatníky daně z nemovitostí

Příloha č. 5 – Skutečné výnosy jednotlivých druhů nemovitostí obce Hnojník za léta 2008 - 2012

Příloha č. 6 – Pravděpodobný výnos za jednotlivé druhy nemovitostí obce Hnojník za léta 2008 – 2012 po zavedení rozdílného místního koeficientu